XI. évfolyam
2. szám
ROMALAP
2003. február
Ára: 120 Ft

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

POSTAFORDULTÁVAL

Kétszer ad, ki gyorsan ad – segítséget kérünk! Ezúton fordulunk Önökhöz/Hozzátok segítségért!

Fájdalom, de egy 14 éves abonyi kislány a közelmúltban nagyon súlyosan megbetegedett. Mindannyian jól tudjuk, hogy a leukémia mennyire embert és családtagokat testileg, lelkileg egyaránt megtörő hatalmas erőfeszítéseknek kitevő betegség. Rékasi Edina ebben a borzasztó betegségben szenved. A kislány jelenleg Budapesten áll gyógykezelés alatt.

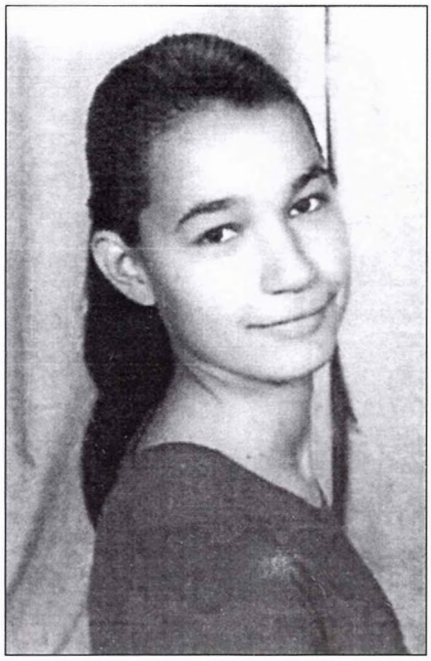

Segítsünk, hogy felépülhessen és hazatérhessen!

A gyógykezelés rendkívül költséges, a nehéz helyzetben lévő család számára pedig szinte elviselhetetlen anyagi terhet jelent. Ezért gondoltuk úgy, hogy segítenünk kell! Mi hiszünk az összefogás és szeretet – nem csak anyagi támogatást jelentő – erejében.

2003. március 14-én, pénteken 19 órai kezdettel

ZENÉS JÓTÉKONYSÁGI ESTET RENDEZÜNK

a Somogyi Imre Általános Iskola tornatermében Rékasi Edina javára.

A belépőjegyek ára 500,- Ft.

Fővédnök:
Dr. Gajdos István József polgármester

Belépőjegy, támogatói jegy a következő helyeken igényelhető:

Rékasi László, Abony, Vak Bottyán út 3.

Minden felajánlást szívesen veszünk. A gyógyulás érdekében a következő bankszámlára várjuk felajánlásaikat: Rékasi Edvárd: 11774457-04205221

Köszönettel: **a szervezők**

Címlapon: Nyári Gyula felvétele

ROMA LAP

Megjelenik havonta

a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért" Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954
e-mail: lungodrm@axelero.hu

Főszerkesztő: *Paksi Éva*

Főmunkatárs: *Farkas Kálmán*

Tervezőszerkesztő: *Arabeszk 3 Bt.*

Munkatársak: *Botosné Kóté Lilla, Bujdosó Jánosné, Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Lukács Ilona, Nyári Gyula, Szécsi Magda*

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár: *Pálfi Elvira*

Felelős kiadó: *Farkas Flórián*

Nyomdai munkák:
KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezető:
Tankó Csaba ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza. Szerkesztőségünk a mienktől eltérő véleményt is közli. A leveleket esetenként rövidítve, szerkesztett formában adjuk közre.

B. Kőté Lilla

Figyelj rám!

A múlt

Egymásbaolvadó végtelen arc,
Futó emlékek, keserű reggelek.
Álmokbafulladt mosoly.
Tompaagyam kavargó lajtorján.
Pejoratív értelmezést kap a
Pejoratív értelmezés.
Nyílik a pofacsontom.
Beszédrekészülő hangszalagaim, melyek
szívemből érnek alsó és felső ajkaimhoz,
MINT A CSÓK,
visszafogottságukban ordítanak.

Levél

Megértenéd-e valaha miért szebb a
tavasz, ha eső mossa virágait?
Megértenéd-e, hogy a pitypang miért
retteg a szél mindent felkavaró szürke
jöttétől?
A napsugár már aranyszínű köpönyegben
néz a világra, és mosolya átjárja
az utakat, a völgyeket, a vonatokat.
Felhő be nem takarhatja fátylát.
Vele üzenek.
Arcodra emlékezem. Erős kezed meg-
meg érint néha. Büszkeséged elvisz a
pitypang mellett, mely arra vár, hogy észrevedd.
Csak egy pillanatra.
Utána el is fújhatod.

Önarckép

Vagyok szutykos arcú bomba
Vagyok tűzgolyó, ha pusztul a világ.
Leszek folyó, mely mindent tisztára mos
Leszek rigó, ki éjjel-nappal dalos
S, hogy ki voltam ne kérdjed
Hisz, hogy bánatot cipeltem múlthoz
tapad,
apad,
Sírva rí,
ordít,
kacag,
könny,
depresszió,
leány heves!
Isten veled!

Én sem vagyok különb

„Én sem vagyok különb!"
Mondanád könnybelábadt szemmel
Jobb kezed pofontáncot járna,
míg balkezed végigzongorázna ajkaimon.
Csak annak kegyetlen a világ,
aki szélmalomharcot vívva mosolyog borszagú
reggelen.
Én már nem emlékezem. Képek maradnak
minden emberben, de ne hidd, hogy
egyik alma különb a másiknál.
Férges az egyik, és nincs másik.
Csak egy balkéz van, mely csókká változtatja
indulatom.

Letöltendő börtönbüntetés két rendőrnek

• A Nógrád Megyei Bíróság jogerősen két év négy hónap, illetve két év két hónap letöltendő börtönbüntetésre ítélt két rendőrt, amiért két éve bántalmaztak és fegyverrel megfenyegettek egy roma családot.

A betegek világnapja

• **1993-tól *II. János Pál* pápa kezdeményezésére február 11-e a betegek világnapja annak emlékére, hogy LOURDES-ban 1858. február 11-én jelent meg *Szűz Mária Sourbirous Bernadette* 14 éves francia lánynak, majd február 15-én a sziklabarlangban csodatevő forrás fakadt.**

Magyar Bálint pedagógusokat tüntetett ki

• *A magyar kultúra napja alkalmából kiemelkedő oktató-nevelői tevékenysége elismeréseként 102 pedagógus vett át kitüntetést **Magyar Bálint** oktatási minisztertől január 21-én. **Apáczai Csere János díjat** kapott - többek között – **Choli Daróczi József,** az Apor Vilmos Katolikus Főiskola nyugalmazott főiskolai adjunktusa és **Heindl Péter,** a Kollegium Martineum Középiskolai Tehetséggondozó Kollégium igazgatója.*

Choli Daróczi József átveszi a díjat Magyar Bálint oktatási minisztertől

Tizennégy éve alakult a Magyar Máltai Szeretetszolgálat

• A tizennégy éve alakult Magyar Máltai Szeretetszolgálat az országban 85 intézményt és 172 különféle szolgálatot működtet, a szervezet munkáját pedig több mint 5000 állandó önkéntes segíti. Az évforduló alkalmából tartott sajtótájékoztatón elhangzott, hogy a szeretetszolgálat tavaly 44 millió forintot fordított a rászorulók támogatására, a szomszédos országokba 130 millió forint értékben juttattak el segélyeket, a természeti katasztrófák károsultjait pedig összesen mintegy 300 millió forinttal segítették.

Patkányok a cigánytelepeken

• **Patkányok lepték el Szolnok peremkerületeit. *Balogh László*, a cigány kisebbségi önkormányzat elnöke elmondta, hogy megdöbbentő állapotok uralkodnak a megyeszékhely javarészt cigányok lakta peremterületein. Az elnök szerint mindennek egyik oka, hogy a város külső részein már jó ideje nem volt rágcsálóirtás. Ezért döntött úgy a cigány önkormányzat, hogy a legfertőzöttebb utcákban – a Motor és Üteg úton – saját költségére elvégezteti a rágcsálóirtást. Balogh szerint azonban ez csak tűzoltás. Az irtást ugyanis legalább negyedévente minden peremterületen meg kellene ismételni. Ennek költsége azonban százezrekre rúgna, amit aligha tudna kigazdálkodni a kisebbségi önkormányzat.**

Erősíteni a hagyományokat

• *A karcagi cigány kisebbségi önkormányzat idén is szervez kulturális programokat a romák számára, mert szeretnék kulturális értékeiket, hagyományaikat erősíteni. A költségvetésükből biztosítottak az anyagi feltételek farsangra, húsvétra, gyerek – és romanapra, sportrendezvényekre, nyári kirándulásra, valamint télapó és fenyőünnepségre.*

A hóna

Jugoszlávia: a név már a múlté

• Az ország fokozatosan, a neve egyik napról a másikra tűnik el: a 74 évvel ezelőtt született Jugoszlávia február 5-étől megszűnt létezni. Helyébe Szerbiának és Montenegrónak nevezett ország lép.

A kisebbségek oktatási jogaiért

• **Az Oktatási Minisztérium szerint elfogadhatatlan az etnikai alapú kirekesztés a minőségi oktatásból, ezért a tárca a közoktatási törvény tervezett módosításakor azt az álláspontot képviseli, hogy törvény védje a magyarországi kisebbségek egyenlő oktatásához való jogát.**

Tanácskozás

• *Nemzetközi tanácskozást szervez roma ügyben a Világbank és a Nyílt Társadalom Intézet. Medgyessy Péter miniszterelnök szintén részt vesz majd a Budapesten nyáron megtartandó konferencián. A rendezvényen a tervek szerint két kelet-közép-európai ország képviselteti magát. A tanácskozás célja, hogy megvitassák, milyen lépésekkel lehet a gazdasági fejlődés részeseivé tenni a romákat.*

Béketüntetések világszerte

• Világszerte több millióan vonultak az utcára február 15-én, hogy az iraki háború ellen tiltakozzanak. Az Egyesült Államokban 150 városban rendeztek tüntetéseket, minden idők legnagyobb tömegtüntetése zajlott Londonban. Berlinben félmillióan mentek el, hogy háborúellenességüknek hangot adjanak. Rómában másfélmilliós tömegről számoltak be. Ausztrália történetének eddigi legnagyobb tömegtüntetését tartották február 16-án Sydniben.

Romaügyi referetúra a Honvédelmi Minisztériumban

• **Romaügyi referetúra kezdte meg működését a Honvédelmi Minisztériumban a cigányok esélyegyenlőtlenségét elősegítő kormányzati programban vállalt feladatok végrehajtásához. A diszkrimináció csökkentése, az oktatás, a foglalkoztatás, az identitás és a társadalmi kommunikáció területén végzendő munka segítésére a tárca tízfős romaügyi társadalmi bizottságot hozott létre. A bizottság feladata többek között a Magyar Honvédségnél szolgálatot teljesítő roma katonák érdekeinek védelme.**

Demográfiai felmérés a hazai cigánytársadalomról

• *Lényegesen fiatalabb a magyarországi cigánytársadalom a teljes népesség átlagánál, derül ki a hazai cigányság, pontosabban a magukat cigánynak vagy cigányszármazású magyarnak vallók életkörülményeiről, gondolkodásáról végzett vizsgálatból, amelyet* ***Kapitány Balázs****, a KSH Néptudományi Kutatóintézete munkatársa tett közzé az Életünk fordulópontjai elnevezésű felmérés keretében. A korstruktúra eltérését a közvélekedésben is ismert tények: az átlagost meghaladó termékenység és az átlagos mértéket el nem érő várható életkor, magas halálozási szám magyarázza.*

Összeállította: Paksi Éva
Fotó: Nyári Gyula

p hírei

KITŰZÖTT IDŐPONT. Március 1. 11 órára tűzte ki az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) választásának megismétlését az Országos Választási Bizottság (OVB). Színhelye ismét Budapest, a Hungexpo Rt. B pavilonja. A választás megismétlését – a Lungo Drom beadványának helyt adva – a Legfelsőbb Bíróság rendelte el.

A választás tétjéről

„Felelősségünk a holnapért"

Országjáró körutamon azt tapasztaltam, hogy sok független képviselő, akik eddig a másik oldalon voltak, rájöttek, hogy be lettek csapva. Többszáz képviselő, akik ott voltak a január 11-ei választáson, csoportosan jöttek át hozzánk. Olyan szervezetek is csatlakoztak utólag a Lungo Drom Választási Koalícióhoz, mint a Demokratikus Szocialista Roma Szervezet, a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége, a Dunántúli Romák Szövetsége és az Együtt Egymásért Roma Nagykoalíció. Azt gondolom, hogy ezek a képviselők, ezek a szervezetek felismerték, hogy a másik oldal program nélküli és csak arról szól ez a választás az ő részükről, hogy legyen a kormányzatnak egy olyan bólogató önkormányzata, aki nem fogja számon kérni a költségvetésben a cigányságra vonatkozó támogatást, illetve azt a programot, amely a cigányság valóságos élethelyzetét képes javítani és kezelni.

A Lungo Drom Választási Koalíción kívül egyetlenegy választási koalíció sem rendelkezik programmal.

A cigány képviselők nem hagyják magukat manipulálni. Valóságos program és valóságos képviselet mellé akarják tenni a szavazatukat, aki ki tudja harcolni a kormányzattól nemcsak a nekik járó költségvetési támogatást, hanem az uniós csatlakozásra történő felkészítés feltételeinek biztosítását is. Meggyőződésem ugyanis, hogy a magyarországi cigányság jelenlegi állapotában nem alkalmas az uniós csatlakozásra és nem engedhetjük meg, hogy a cigányság hasonló tragédiát éljen át, mint a rendszerváltozás időszakában. Konferencia sorozatokat fogunk tartani és fel fogjuk készíteni a cigányságot a csatlakozásra.

Nagyon fontosnak tartom megjegyezni, hogy egy több százmillió forintos program előszerződésünk van, amit én írtam alá és sikeres választás esetén ezt március második felében szeretnénk indítani. Van továbbá egy 670 millió forintos programunk is, amely a képzést, továbbképzést és képzési központok létrehozását segíti elő, illetve a

területfejlesztési programunkra 470 millió forint van, amit sikerrel bonyolítunk minden évben. Ez a program a víz, villany, gáz, út, szilárd burkolat építését támogatja, segíti. Ezeket a programokat azonban csak a települési önkormányzatokkal együtt fogjuk végrehajtani, hiszen az előszerződés is erről szól és erre ígéretet is tettem.

A kormányváltás óta eltelt egy év és bebizonyosodott, hogy minden társadalmi réteget kompenzáltak, valamennyi társadalmi réteget segítettek, egyetlenegy társadalmi réteget nem, a magyarországi cigányságot. És azok a személyek, akik a hatalom közelében vannak, a magyarországi cigánysággal mitsem törődnek. Nem szabad, hogy ilyen asszisztálásban a magyarországi cigányság részt vegyen, hiszen túl rossz a helyzete ahhoz, hogy megengedhesse magának, hogy ne kérje számon a mindenkori hatalmat a saját élethelyzete javítása érdekében. Erre jöttek rá a cigány önkormányzati képviselők is. Világossá vált számukra, hogy miért is akartak mindenáron nyerni. Mindenféle módszerrel próbálták a cigány embereket félrevezetni, több képviselőnek helyet ajánlottak de nem tartották be a szavukat. Látszik, hogy nem egy programra épült koalícióval állunk szemben.

Nagyon fontos, hogy megmaradjon az a rendszer, amit együtt építettünk, hogy megmaradjon az a rendszer, ami az egyetlen és utolsó valóságos, törvényes, önálló politikai eszköze a magyarországi cigányságnak. Nem szabad hagyni, hogy bedarálják a cigány politikát, nem szabad hagyni, hogy visszarendeződés következzen be és egypólusúvá váljon, hogy azt kezdjenek vele amit akarnak. Nem fogom hagyni és mindent elkövetek, mindent elkövetünk annak érdekében, hogy a vidéki cigányság egyetlen politikai eszköze megmaradjon és tovább képviselje a cigányság érdekeit.

Én abban bízom, hogy ez a választás sikeres lesz a magyarországi cigányság számára, de csak akkor lehet sikeres, ha a Lungo Drom Választási Koalíció nyer.

Farkas Flórián
OCÖ elnök

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Törvényjavaslat

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elkészítette a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekhez kötődő választójogi kérdésekre előzetes koncepcióját, melyet a Parlament elé kívánnak terjeszteni. E koncepcióról megállapítható, hogy eddig soha nem tapasztalt módon a cigányságon belüli lehető legnagyobb politikai szegregációt segítené elő, ugyanakkor nem rendezi a kisebbségi önkormányzat politikai, jogi és gazdasági viszonyait a települési önkormányzatokkal.

A tervezetben megfogalmazottak szerint külön választói névjegyzéket vezetnének be „melynek során az autentikus kisebbségi közösség szervezetei döntési, együttdöntési kompetenciát kaphatnak a névjegyzékre való felvétel kérdésében és természetesen a jelöltek is csak az e névjegyzéken szereplő személyek lehetnek..." Ezen túlmenően a tervezet alapján kisebbségi jelölt csak az lehet, akit valamely kisebbségi szervezet ajánl, mely a függetlenekre is érvényes. Nyilatkozatot kell kitölteni a büntetőjogi felelősség tudatában arra vonatkozóan, hogy a jelölt az adott kisebbség nyelvét, kultúráját, hagyományait ismeri, mely nemzetiséghez tartozik. A nyelvtudásra vonatkozóan bizonyítékokkal szükséges rendelkezni. Mindez azt jelentené – tekintettel arra, hogy a cigányság mintegy 90%-a nem beszéli anyanyelvi szinten a cigánynyelvet –, hogy a magyarországi cigányság politikai érdekérvényesítési képviselete 90%-kal csökkenne le, vagyis a jelenlegi képviselőknek csupán 10%-a maradhatna meg, vagy válhatna képviselővé. A tervezet szerint a magyarországi cigány önkormányzati képviselők csak a kultúrát, a folklórt, illetve a hagyományőrzést vállalhatnák fel (tervezet 2.sz. melléklet, d. pontja: a magyarországi ..... kulturális értékek, a kisebbségi önazonosság megőrzése és fejlesztése érdekében kívánok tevékenykedni), vagyis nem láthatna el a településen érdekérvényesítési feladatokat a cigányság érdekében.

A „Lungo Drom" országgyűlési kabinete – annak érdekében, hogy ez a tervezet ne kerüljön elfogadásra – soron kívül felállította jogi munkacsoportját (ugyanazt a munkacsoportot, amely a Legfelsőbb Bírósághoz készítette a beadványt, melynek alapján az LB megsemmisítette az Országos Választási Bizottság határozatát és új választást írtak ki). Kidolgoztuk azt a nemzetiségi törvénycsomagot, amelyet már a magyarországi cigányság magáénak tudhat. Ebben a törvénycsomagban rendeződik többek között a kisebbségi önkormányzati képviselők gazdasági, politikai viszonyának kérdése. Az általunk kidolgozott törvény biztosítja továbbá az infrastrukturális eszközöket, külön választva a működési és a program költségvetési támogatást, valamint a kisebbségi képviselők tiszteletdíjának kérdését is tisztázza. Ebben a törvénytervezetben ugyanakkor biztosítva van a cigányság létszámarányos országgyűlési képviselete is, illetve a törvény prioritást (pozitív megkülönböztetést) ad az egyéb más kisebbségekkel szemben a cigányság számára (hiszen a magyarországi cigányság problémája halmozottan több, mint az összmagyarországi kisebbségeké együttvéve).

Ezt a törvénytervezetet a Fidesz–MPP frakcióvezető-helyetteseként, önálló képviselői indítványként fogom napokon belül a Parlament elé terjeszteni. Ez az első törvényes lépés a magyarországi demokrácia, jogállamiság, illetve politika történetében, amikor cigány származású országgyűlési képviselő a cigányság jövőjét, sorsát meghatározó törvénycsomagot terjeszt elő.

Farkas Flórián
országgyűlési képviselő
frakcióvezető-helyettes

A „Lungo Drom" Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség és koalíciós társainak VÁLASZTÁSI PROGRAMJA (rövidített változat)

1. Egyenjogúságot a közélet színterein!

Legyen a cigányságnak a magyar társadalomban minden szinten egyenjogú képviselete.

2. Segélyek helyett esélyt – emberhez méltó, hosszú távon tisztes megélhetést biztosító munkát!

A cigányság számára emberhez méltó életkörülményeket, ehhez mindenekelőtt munkaalkalmakat, foglalkoztatási, képzési, továbbképzési lehetőségeket kell biztosítani.

El kell érnünk, hogy a ma még szükséges közmunkát és közhasznú munkát folyamatosan felváltsuk állandó alkalmazási és vállalkozási lehetőségekkel. Ehhez az átképzési rendszert a piaci igényekhez kell igazítani. Elő kívánjuk segíteni, hogy a vidéki cigányságnak is reális lehetősége legyen a családi gazdaságok kialakítására, a mezőgazdasági támogatási rendszerbe való bekapcsolódásra. Pénzügyi ösztönző rendszert kell kiépíteni a cigány vállalkozások foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéséhez.

3. Minden családnak emberhez méltó otthont, emberhez méltó életkörülményeket!

Az otthonteremtés, a szociálpolitika és az egészségügy területén tovább kell fejleszteni a cigányság élethelyzetének javítását elősegítő programokat!

Folytatni és bővíteni kívánjuk a már megkezdett szociális lakásépítési programot, az otthonteremtés érdekében. Meg kell gyorsítani a telepfelszámolási, illetve a teleprehabilitációs programot. Tovább kell folytatni az infrastrukturális fejlesztési programokat a kistelepüléseken, ezzel is minőségi előrelépést biztosítva a lakhatási és közegészségügyi viszonyokban. Kiemelt figyelemmel kell kezelni a Népegészségügyi Programon belül a cigányság élethelyzetéből adódó problémákat. A szociálpolitikai rendszer részeként, a hazai és nemzetközi tapasztalatokat figyelembe véve, kistérségi szinten, korszerűsített formában ki kell építenünk a családsegítő szolgálatot és cigány közösségfejlesztő aktivisták hálózatát.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk az idős emberek problémáinak megoldására mind az egészségügyi, mind szociális, mind gazdasági téren.

Lehetővé kell tennünk a nők nagyobb arányú szerepvállalását a politikai – társadalmi – gazdasági élet minden területén.

4. Tudatos ifjúságnevelést, a cigány fiatalok szocializációjának, életmód változásának elősegítését!

Az ifjúságpolitika és ifjúságnevelés, a cigány fiatalok életmód változásának elősegítése érdekében támogatjuk a cigány ifjúság önszerveződését, egészségmegőrző programjait, sportolási lehetőségeit, a tehetségkutatást és tehetséggondozást.

5. Gyermekközpontú oktatáspolitikát és piacképes felnőttképzést!

Olyan oktatáspolitikára van szükségünk, mely ösztönzi a cigány családokat – felnőtteket és gyerekeket – a tanulásra, a továbbtanulásra, erősíti a cigány családokban a tanulás utáni vágyat.

Szorgalmazzuk, hogy az óvodai nevelést általánossá tegyék három éves kortól. Gyermekközpontú általános – és középiskolákra, az ösztöndíjak bővítésére, új ösztönző rendszerek kialakításra van szükség, hogy minél több cigány fiatal szerezzen közép- és felsőfokú végzettséget. Országosan ki kell építeni a modellértékű felzárkóztató és tehetséggondozó programmal rendelkező középiskolák hálózatát. A piacképes felnőttképzés érdekében országosan fel kell térképezni a munkaerőpiaci igényeket és a területi adottságokat.

6. Pozitív társadalmi kommunikációt, kulturális és művészeti kincseink megőrzését és megismertetését!

Támogatjuk és segítjük a cigányság kulturális hagyományainak megőrzését, ápolását és megismertetését, művészeti kincseink összegyűjtését és méltó bemutatását, az anyanyelv ápolását, a társadalmi kommunikációt az előítéletek csökkentése, a társadalmi béke megőrzése érdekében.

7. Társadalmi és gazdasági diszkrimináció nélküli életet!

Minden törvényes eszközzel fellépünk a cigánysággal szemben megnyilvánuló társadalmi és gazdasági diszkrimináció ellen!

Fenn kívánjuk tartani, és tovább kívánjuk fejleszteni azt a jogsegélyhálózatot, melyet jelenleg minden megyében legalább 1 – központi helyen lévő – településen működtetünk. El kell érnünk, hogy a jogsegélyszolgálat minden megyében kistérségi szolgáltatásként működjön. Támogatjuk az antidiszkriminációs törvény megalkotását.

* * *

A Lungo Drom Választási Koalíció programja sok ezer cigány és nem cigány család véleményét, óhaját, javaslatát foglalja magában. Tudjuk, hogy a társadalomban nem csupán a cigányság körében sok a hátrányos helyzetű, nehéz körülmények között élő család. Programjaink nekik is szólnak, társadalmi felemelkedésünknek egyenlő feltételekkel ők is cselekvő részesei és élvezői lehetnek. A választások után is megbecsülésre méltó jövőt és perspektívát akarunk biztosítani mindazoknak, akik aktívan részt kívánnak venni saját és gyermekeik jövőjének alakításában.

Közös felelősségünk a holnapért megkívánja tőlünk, hogy tudatosan vegyük kezünkbe jövőnk alakítását, egységesen lépjünk fel közös céljaink elérése érdekében!

Összeállította: Paksi Éva

Kedves Claudia!

Kezdhetném azzal a sablonos tini közhellyel, hogy megkérdezem: hogy vagy? Mégsem kezdem. Igazándiból nem vagyok kíváncsi rá. Mint ahogyan bebizonyítottad január 27-i műsorodban, te sem vagy kíváncsi a romák, akarom mondani a cigányok „hogylétére". Igen, cigányok! Bárhogyan is szerették volna bizonyítani „prominens" vendégeid, hogy ez a szó sértő a „barna arcú" ellentábor lelkivilágának – amit sajnálatomra ők se nem cáfoltak, se nem erősítettek –, a cigány szó tiszta, kultúrát takaró, identitás nevelő kifejezés, amennyiben ezt megfelelő, nem pejoratív szövegkörnyezetben használják. És miért ne használnák!? Gondolod a negatív sztereotípiák elterjedt mivolta elég ahhoz, hogy kivonják a szótárból? Vagy a „cigányt helyettesítsük romával" című fejezet előzi a minusz jelet? Ó nem drágám... ne válaszolj! A műsorod címe: „Utálom a romákat" már válaszolt.

Mentébe bújtattál egy alkoholistát, aki egy liter borért és egy pár százasért úgyanígy szidná a fogyatékosokat, a hajléktalanokat, és minden mást, ami más.

Huszár ruhába öltöztettél egy „bimbózó", de már „tar lelkű", bélyeg helyett komplexus gyűjtő „ótvar szakértő laikus medikust", aki talán hazánk ifjúságát volt hivatott képviselni? Én visszavenném a mandátumát.

Palotást öltöttél egy nagymama korú „anyák szégyenére", aki a keveredés szó hallatán nem csak az anyai ösztönét, de az eszét is elvesztette.

Kitagadom... Kitagadom... És hol marad a szeretlek fiam?

És amitől a leginkább hányingerem lett?! Kifehérítettél egy identitás zavaros – ha jól láttam más zavarral is küszködő –, „sárból kimászó" cigány Júdást, aki nem veszi észre, hogy a sárból kihúzták, de vizet nem adtak neki, hogy lemossa magáról. Ez a sárréteg pedig egyre keményebb és keményebb lesz, feszíti lelkét és rinocéroszként ront az övéire.

„Mennyi jó dolog van ami cigány: zene, kultúra, népművészet..."
A fotó illusztráció.

A „barnabőrűek tábora" hiába próbálta ellensúlyozni az egyéni tapasztalatokból fakadó, gyűlölet szülte általánosítás fröcskölődéseit, a szintén személyes tapasztalatok „hősies tetteivel", az „utálom a romákat" című közvélemény sláger harsányan menő dobszólama elnyomta a „ne utáljatok mert roma vagyok" című, valahol a slágerlista végén megbúvó félelemteli dallamát.

Mond Claudia! Te valóban nem fogod fel milyen globális lavinát zúdítasz a cigányságra?! Akik már így is nyakig ülnek a rasszizmus „fekete havában". Miért van az, hogy soha nem a témát érdemben képviselni tudó „harcosok" jelennek meg a ringben? Akik mondjuk folyamatos nyögés, fenyegetés és obszcén szavak emlegetése nélkül tudnák elmondani véleményüket, még a romákról is. Miért nem hívtad **Kaltenbach Jenőt, Bíró Andrást, Farkas Kálmánt, Lakatos Menyhértet** és még sorolhatnám a hitelesebbnél hitelesebb véleményformálókat, akik elmondanák, hogy mekkora lemaradással, esélyegyenlőtlenséggel küzdenek a cigányok évszázadok óta. Hogy mekkora erőfeszítés az úgynevezett felzárkózás. Hogy milyen érzés amikor a barnabőr miatt nem vesznek emberszámba. Hogy milyen érzés éhezni. Hogy mennyi jó dolog van ami cigány: zene, kultúra, népművészet... Hogy mennyi cigány főiskolás, egyetemista van már, akik nem megtagadva övéiket másznak ki a sárból. És, hogy mennyire szenvednek a cigányok az előítéletektől.

Ja... Bocs.. Eddig nem jöttem rá... Az nem lenne „Pimasz, Pikáns és Provokatív"! Akkor az image szlogent meg kéne változtatni „Toleráns, Empatikus, Szimpatikus"-ra. Azért egyszer kipróbálnám, hogy a „Lojális Claudiának" mekkora lenne a nézettsége...

Érzem most védekezni szeretnél. Te nem... Nem tehetsz róla! Nem szólhatsz a téma választásba... Te csak műsort vezetsz... De hidd el én sem tehetek arról, hogy 30 éve cigány vagyok, hogy 12 éve élek házasságban egy nem cigány férfival, hogy két gyönyörű félcigány kislány édesanyja vagyok, hogy cigányként járok főiskolára, hogy „cigány lapnak" dolgozom, és hogy cigányként félek a saját hazámban...

L. I.

Arculatváltás a szolnoki Cigány Kisebbségi Önkormányzatban

Gyökeresen szakítunk az eddigiekkel... – mondta Balogh László, a szolnoki Cigány Kisebbségi Önkormányzat (CKÖ) tavaly októberben megválasztott elnöke. Mint ismeretes, amióta CKÖ létezik Szolnok városában (ez a harmadik ciklus) Pálfi Miklós elnökletével működött az érdekvédelem. A leváltás nem volt zökkenőmentes, hiszen a valamikor Lungo Dromos színeket magára öltő volt elnök, most merőben más politikai árnyalatnak hódol. Az öt fős testületben hárman a Lungo Drom (Balogh László, Farkas Flórián, Kozák István), ketten pedig a CSZOSZ (Pálfi Miklós, Pege Ferenc) zászlaja alatt munkálkodnak. Hogy mennyire egységes a testület és milyen változások lépnek életbe, megtudhatjuk az „új" elnöktől.

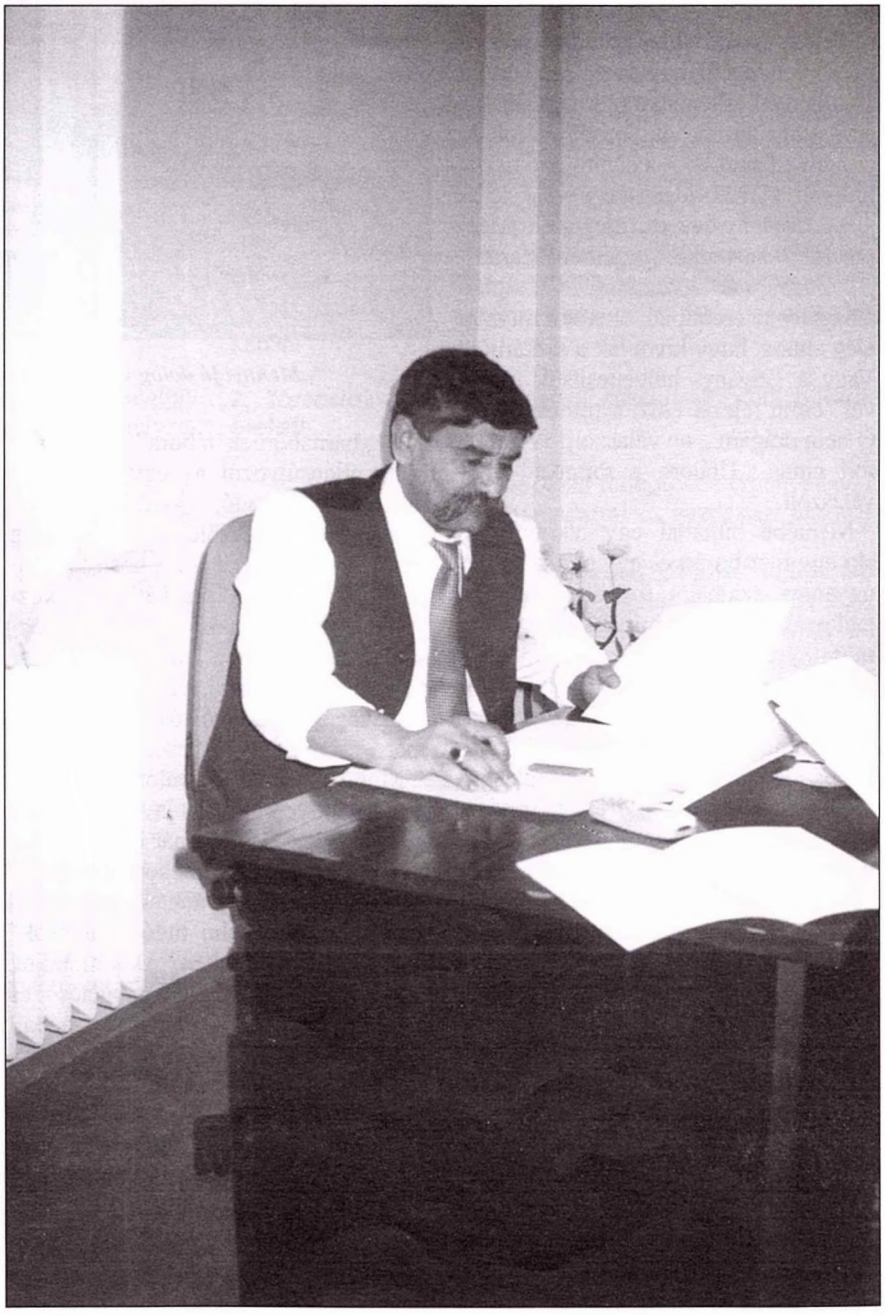

Balogh László

– Valóban igaz a hír, miszerint mind az öt mandátum gazdára talált, mégis csonkán működik a testület?

– Sajnos igen. Négyen veszünk részt az érdemi munkában Pálfi Miklós nélkül. Pege Ferenc együtt működik velünk, pedig ő sem Lungo Dromos. Miklós gyakorlott politikus, éppen ezért az alakuló ülésen tanúsított magatartását nem értem. Kijelentette, hogy nem kíván együtt dolgozni a testülettel. Nos,

remélem a hozzáállása meg fog változni, hiszen az önkormányzatnak, valamint a helyi roma lakosoknak szüksége van a szakmai és politikai tapasztalataira. Mi készek vagyunk az együttműködésre.

– Azért remélem a „gyökeres szakítás" nem pusztán a személy cserére vonatkozik?

– Természetesen nem. Elődeinkkel ellentétben, sokkal nagyobb hangsúlyt fektetünk a városban lakó romák gondjainak feltárására és lehetőségszerinti megoldására. Elsősorban az oktatás és a foglalkoztatás területén szeretnénk nagyobb volumenű változtatást végrehajtani. Már e rövid idő alatt is sikerült eredményeket elérni. A Munkalehetőség a Jövőért Kht-val karöltve 10 főt iskoláztunk be parképítő – és gondozó tanfolyamra. A megyéből egyébként összesen 25-en vannak.

A másik siker, amit rövid működésünk óta elkönyvelhetünk, hogy terv szerint 12 fő cigány származású közhasznú munkavállaló (telepgondnok) alkalmazását, foglalkoztatását vállaljuk fel, szintén a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaügyi Központtal közösen, amely a munkavállalók bérét és annak járulékait 90%-ban biztosítja. A maradék 10%-ot önerőből kellene a CKÖ-nek hozzátenni. Mivel ezt a csekély költségvetésünk nem bírja el, támogatókat kerestünk és keresünk a szolnoki székhelyű nagyobb cégeknél és vállalatoknál. Erre annál is inkább szükség van, mert a városi önkormányzathoz benyújtott költségvetési pályázatunk elbírálása még folyik, a kasszát pedig üresen vettük át, vagyis semmilyen anyagi forrásunk nincs még egyenlőre. De nem csak pénzgyűjtésre jó ez a „szponzor kereső" akció. Alkalmunk nyílik arra is, hogy a város úgynevezett prominens személyeinek asztalára letegyük programunkat. Azt a programot, amely tartalmazza azokat a célokat, amelyeket a cigányság életkörülményeinek javítása érdekében kívánunk elérni. Akikkel eddig tárgyaltunk, nem zárkóztak el a segítségnyújtás elől. A Víz- és Csatornaművek Koncessziós Rt. fél millió forintot utalt a ckö számlájára, és várhatóan a TITÁSZ Rt. is hasonló összeggel járul hozzá a tervek eléréséhez. Tudják, tisztában vannak vele, hogy a cigányság problémája össztársadalmi probléma, amelynek megoldásában nekik is részt kell vállalni. Vállalnak is, amit ezúton is szeretnék megköszönni.

– A közelmúltban azt nyilatkozta, hogy feladatokat vállalnának át a városi önkormányzattól. Pontosan mire gondol?

– Teljesen más arculatot kell felvennie a kisebbségi önkormányzatnak. A hozzánk forduló romák többsége azt várja el tőlünk, hogy oldjuk meg a lakás, anyagi és különféle szociális eredetű gondjait. Itt főként a segélyeken van a hangsúly. Természetesen tisztában vagyunk a jogosítványainkkal, azzal, hogy csak érdekképviseletet láthatunk el, de az embereket ez nem érdekli. Nem értik meg. Azt hiszik a polgármesteri hivatalt helyettesítjük. Sajnos sok esetben meg is tévesztik őket. Nem egyszer volt rá precedens, hogy valaki segélykérelemmel kereste fel a hivatalt, s ott hozzánk irányították. Persze amikor ellenőrizni próbáljuk, megindul az egymásra mutogatás.

Ebből adódott az a gondolat, hogy ha már úgy is ide küldik őket, a költségvetési kérelem benyújtásakor segélyalapot is igénylünk, az egyszeri, átmeneti anyagi támogatás lehetőségéhez.

– Az előbb említette, hogy csak érdekképviseletet láthatnak el...

– Ez így is van. Viszont a települési önkormányzatoknak törvény adta lehetősége, hogy bizonyos feladatokat átruházhatnak a kisebbségi önkormányzatokra, amit mi lehetőség szerint felvállalhatunk. De nem csak konkrétan a segélyekre gondolok. A városban az önkormányzati lakásokat az államuk megóvása érdekében időnként felújítják. Ilyen felújítások lesznek a jövőben többek között a Tücsök, Hangya, Búzavirág úti lakótelepeken, ahol köztudottan nagy számban élnek roma lakosok. Ezeket a felújításokat kívánnánk átvállalni, bevonva roma kényszervállalkozókat arra kötelezve, hogy a telepi lakosokat alkalmazzák a kivitelezéshez. Úgy vélem ezzel egyszerre több problémára is gyógyírt találnánk. Egyrészt foglalkoztatva lennének az emberek, jövedelemhez jutnának, másrészt pedig sokkal jobban megbecsülnék az ingatlanokat, hiszen a saját munkájukat, energiájukat fektetnék bele. Ha úgy tetszik, mentálisan orientálódnának a lakások megbecsülésére, megóvására.

De ugyanez él a csatornatisztításra és a többi önkormányzati fennhatóság alá tartozó munkálatokra is. Természetesen mindezt megfelelő önkormányzati ellenőrzés mellett képzeltük el.

Visszatérve a parképítő tanfolyamra, későbbi célja is van a képzésnek. Azon túl, hogy a tanulmányok befejezését követően két évig biztosítják foglalkoztatásukat, úgy vélem munkájuk nagyban hozzájárul majd a romák pozitív megítéléséhez. A város polgárai láthatják, sőt élvezhetik munkájuk gyümölcsét. A sok szép virágot, a tiszta, gondozott utcákat, parkokat. És persze azt is látják, hogy mindez a cigány emberek kezemunkájának köszönhető.

– Úgy látom a felnőttek integrálására nagyon sok programot dolgoztak ki, de mi a helyzet a felnövekvő generációval?

– Közösségfejlesztőink és a leendő telepgondnokok elsődleges feladatai közé tartozik a cigány gyerekek „felügyelete". Értem ez alatt, hogy minden gyerek korának megfelelően, időben bekerüljön a közoktatás gépezetébe, hiszen a felnövekvő generáció jövőjét illetően ez nagyon fontos momentum. Az óvodákban, iskolákban tanulják meg az együttélés legfontosabb szabályait, a többségi társadalomba való beilleszkedés alapvető elvárásait. És, hogy ez miért fontos?! Mert integrálódnunk kell. Amellett, hogy megőrizzük szubkultúránkat, igazodnunk kell a „nagy társadalomhoz". Meg kell felelnünk azoknak a társadalmi elvárásoknak, amit a többség támaszt felénk, természetesen úgy, hogy identitásunk ne veszítsen értékéből. Nem győzöm hangsúlyozni, hogy mekkora szükség van a közösségfejlesztő aktivisták tanult szakértelmére. Ők azok, akik a legközvetlenebb kapcsolatban vannak a segítségre szorulókkal. Segítik az embereket az ügyes – bajos dolgaik elintézésében, tanácsot adnak nekik és sokszor helyettük járnak el hivatalos ügyekben. Jelenleg két aktivistánk dolgozik a telepeken, valamint további két fő képzése folyamatban van.

Lukács Ilona

Fátyol Tivadar zeneszerző első 50 éve

Régóta ismerem Fátyol Tivadart: mindig robbanni kész, kritikus, jópofa, elmélyült, egyszerre optimista és pesszimista, összetett személyiség, aki bár nyitottnak tűnik, mégis csak keveseket enged közel magához. Lehet őt gyűlölni, lehet szeretni szabadon, csak egyet nem lehet, nem észrevenni jelenlétét. Fátyol Tivadar nem maga választotta meg életének eseményeit, a folyamatok és történések választották őt, hogy szellemi tanúja legyen ezeknek a folyamatoknak és történéseknek. Múzeumhoz hasonlatos, szép lakásában beszélgettünk délután öt órától, hajnali két óráig. A híresen jó vendéglátó muzsikus, a mindenki Tibije, Tyutyuja, karmester ura, Tivadara – miközben az éjszakai fővároson keresztül autóztunk – még mindig tudott újat mondani.

Tele van különös történetekkel, emlékekkel, vidám anekdotákkal, ötletekkel és igen. Tüskékkel is, ám ezekről csak jól elkapott pillanatokban beszél. 2003. február elseje tele volt jól elkapott pillanatokkal. Nehezen vettem rá a beszélgetésre, mert mint mondta, nem a szavakat, hanem a tetteket becsüli, azok után ítéljék meg őt is. Végül – régi barátságunk miatt – ráállt a beszélgetésre és hajlandó volt a gyerekkorától indítani élete történetét.

A gyermekkor

Íme: „1953. július 23-án Makón születtem. Hárman vagyunk testvérek. Édesapám **Fátyol Mihály** kiváló muzsikus, prímás volt. Az én családomnak 1703-tól van nyoma írásos emlékekben. Nagykárolyból, Erdélyből származunk apai részről, édesanyám Komárnóból. Apám játszott Budapesten, Szegeden, külföldön. A kor legnagyobbjaival muzsikált együtt. A Korona Szálló pedig összefűződik a Fátyolok nevével, mindig ők muzsikáltak ott: apám, nagyapám **Fátyol István**, vagy megemlíthetem **Fátyol Jánost** is, aki apámmal zenélt nem akármilyen zenei maximumot és etikát felmutatva. Nagyon boldog, kiegyensúlyozott gyerekkorom volt. Apámat végtelen tisztelet övezte az egész városban és ennek jótékony hatását, mi gyerekek is megéreztük, ránk sugárzott apánkról a város szeretete és tisztelete. Apám nem tanított muzsikálni. Szegeden **Belle Ferenctől** tanultam klasszikus zenét. Attól a Belle Ferenctől, aki apámat is tanította. 1967-ben, 14 évesen kerültem fel Pestre, a Rajkóba, **Farkas Gyula** bácsi keze alá, aki olyan pedagógus volt, hogy párját ritkítja. Úgy kerültem a Rajkóba, hogy **Németh László**, aki makói származású, igazgató helyettes lett a Rajkónál. Azokban az időkben nem csak felvételt hirdettek, hanem járták az országot is tehetségek után kutatva. Németh László ismerte apámat, megkereste a Korona Szállóban és utánam érdeklődött. Meghallgatott, és azonnal el is akart vinni reklám prímásnak, egyenesen Japánba. Mert oda indult a zenekar turnézni. Anyám nem engedte.

Ezek után két helyre jelentkeztem. A szegedi konzervatóriumba és a Rajkóba. Mindkét helyre felvettek, de mivel keresztapám, **Lukács István** is a Rajkót ajánlotta, hát így kerültem fel Pestre Gyula bácsihoz. Felejthetetlen 10 évet töltöttem el a Rajkó Zenekarban. Nagyon jó, nagyon komoly, nívós képzést kaptunk. Akkoriban reformálták meg a Rajkót, gimnáziummá minősítették és sok más mellett klasszikus zenét is tanultunk. Gyula bácsi rendkívüli ember volt, csodálatos pedagógus... Mindenben ő volt egyszemélyben... Még azt is ő tanította meg, hogyan kell viselkedni külföldön. A Rajkó Zenekarral jártam én Mátészalkától New Yorkig, mindenhol. Az első külföldi utam 1968-ban volt. Négy és fél hónapot töltöttünk a Szovjetunióban. Leningrádban láttunk először metrót. Nagy élmény volt... Hogy mit jelentett nekem a rajkózenekar? A tartalmas zene varázsát, a zenei látásmód teljességét és mélységét, olyan tapasztalatot, erkölcsi tartalmat, ami kitörölhetetlen nyomot hagyott bennem.

A Rajkó után...

A Rajkó után teljesen más zenével foglalkoztam. Rock zenész lettem az „SOS" zenekarban. Én voltam Magyarországon az első elektromos hegedűs. 2-3 évig turnéztunk az országban, majd 1978-ban már balkáni folk hangzással fűszerezett jazz-rock-ot játszottunk **Kopesni Gyurival, Trumkos Andrással, Dévényi Ádámmal**. Különleges, jó zenekar volt. Az általunk tolmácsolt és kitalált zenei hangzással unikumnak számítottunk az országban. Aztán ennek is vége lett, mindannyian új utakat kerestünk az önmegvalósításhoz. Én **Novák Ferenc** Bihari Táncegyüttesséhez találtam utat, és ez meg is felelt 3–4 évig. Mert, lehetővé tette számomra a zenei és esztétikai gondolatok újabb kibontakozását.

A Bihari Tánc Együttes után életem legnagyobb törését éltem meg... Innentől kezdve kezdtem el cigányokkal foglalkozni...

Cigány klub alakult

1980-ban értelmiségi cigány klub alakult az Akácfa utcai HVDSZ, Jókai Művelődési Központban. Én lettem a klubvezető. Itt ismerkedtem meg **Péli Tamással, Daróczi Ágival, Cholival, Lakatos Menyhért** íróval, **Kovács József** költővel és sokakkal, többek

Fátyol Tivadar

között második feleségemmel, **Kalla Évával** is. Ebben az Akácfa utcai klubban volt **Szentandrássy** első kiállítása, amit én rendeztem. De a kiállításokon kívül volt ott filmvetítés, nyelvtanfolyam, hajnalig tartó beszélgetések, amikor lelkesen „megváltottuk a világot". **Daróczi Ági** ötlete volt a klub. A Népművelési Intézet és a HVDSZ finanszírozta a programjainkat. Túlzás nélkül állíthatom, hogy ami cigányügyben megfogalmazódott és felszínre tört, az mind a klubból indult ki és hat a mai napig. Termékeny, fontos gondolatokat érlelő évek voltak ezek, egy feledhetetlen szellemi műhely, ami 1984-ben szétrobbant! Voltak gondok. Megszállt bennünket a rendőrség, komoly zaklatásnak voltunk kitéve, mert nem tudták elképzelni, hogy mi cigányok mit akarunk ott együtt abban a klubban. nem értettek bennünket. Gyanúsak voltunk. Figyeltek éberen. De azokban az időkben nem csak minket figyeltek...

1986-ban létrejött a kulturális szövetség, ott voltam az alakulásánál, sőt elnökségi tagnak választottak. Örültem ennek, mert az ország minden részéből jöttek az értelmes, öntudatos cigányok és azt reméltem történni fog végre valami, valami pozitív változás, ami kimozdít bennünket a holtpontról. Sajnos – az tagadhatatlan – politikai elképzelésünk nem volt... Párt tagok sem voltunk... De más lehetőségünk nem volt: csak a kultúránk nyelvén tudtuk kifejezni és megnevezni magunkat. Emlékszem milyen belső felismerésekkel ajándékozott meg az első találkozás Lakatos Menyhért könyveivel. Csodálattal fogadtam be az új felfedezést, hogy a cigányokról szóló irodalom is lehet örömhozó, szívhez szóló, minden emberhez közel álló „ének", mint amilyenek Menyhért (vagy a többi tehetséges író) művei. Azt reméltem egyenrangú partnerek leszünk mi cigányok is a művészetek, az oktatás és az élet minden területén. Keserű vagyok, mert semmi sem változott azóta. Akkor is megosztottak bennünket, ahogy ma is. Jöttek szép hosszú sorban a lefizetett, jól lakott másodrangú KISZ KB-s romák, meg a kamu emberek, akik bomlasztottak...

Van egy történetem 1982-ből. **Choli, Menyus, Kovács Jóska, Péli Tamás**, meg mit tudom még kik, kiutaztunk **Dedinszky Erikával**, a híres műfordítóval (Lakatos Menyhért „Füstös képek" című kötetét és a „Fekete Korall" Antológiát is ő fordította) és a Rom Som együttessel külföldre, ahol felolvasói estek, Péli kiállítások voltak, és a Rom Som együttes pedig sokat szerepelt a televízióban, rádióban. A koncertet az amszterdami „Concert Gebau"-ból közvetítették, ami nagy szó volt! Csodálatos, mekkora sikere lett a cigány művészeteknek. Lenyűgözte a külföldieket a képzőművészet, az irodalom és a zene együttes bemutatása. Boldogok voltunk, hogy értenek, értékelnek bennünket odakint. Már éppen hazafelé tartottunk, Bécsben jártunk, ahol meghallottuk, hogy meghalt **Brezsnyev**. Én úgy örültem, hogy teljesen ösztönösen ott a Maria Hilfe strasszén letérdeltem. Mit ad Isten! Alig hogy hazaértünk, **Kormos** elvtárs már tudott a dologról és rám is kérdezett... Ilyen idők voltak azok. 1989-ig voltam művészeti vezető a kulturális szövetségben. Nagy országos néptáncfesztiválokat szerveztünk közösen a Népművelési Intézettel, és igyekeztünk felfedezni, támogatni a fiatal tehetségeket. Amikor Lakatos Menyhért lemondott, eljöttem a szövetségből, mert akik Menyus után jöttek, azokkal képtelen lettem volna együtt dolgozni.

– folytatjuk –

Szécsi Magda

A Pont Kiadó Interface sorozatának újabb darabjaként került a könyváruházakba ***Jean-Pierre Liégeois: „Kisebbségek és oktatás – cigányok az iskolában”*** című munkája. A francia szerző szövegét **Oláh Judit** ültette át magyarra. A párizsi Descartes Egyetem professzora eredetileg az általa vezetett Cigány Kutatási Központ, cigány oktatást érintő – közel két évtizedes – vizsgálata összefoglaló jelentéseként tette közzé ezt a tanulmánykötetet. Az Európai Unió tíz országában, majd Portugáliában és Spanyolhonban szerzett tapasztalatok alapján készült javaslat alapján hozták meg az Európa Tanácsban résztvevő országok miniszterei 1989-ben „A cigány és utazó gyermekek iskoláztatásáról szóló” határozatot. Már csak ez is okot adhat az alapos áttanulmányozásra. Aki azonban elolvassa „Az oktatás kudarca és tétje” című bevezetést, bővebb késztetést kap ugyanerre. A kötet nagy vonalakban végig vezet a cigányság történelmén és kultúráján. Nem érdektelen szembesülni azzal, miként látták, látják és láttatják ezt szárazföldünk boldogabbik felén. Az oktatásra áttérve számos olyan kérdés kerül terítékre, amely alaposabb átgondolásra bátoríthat bennünket is. Olyan ott kipróbált tanítási formák tapasztalásait osztja meg velünk a szerző, amelynek nincsenek hazai gyökerei. Az utazó osztályok, a gyermekek otthonában történő tanítás, de számos „kiegészítő pedagógiai tevékenység” is ezek közé tartozik. Esetleges zsákutcásságuk ellenére is ajánlatos naposabb és árnyoldalaikat összevetni, s szembesíteni a hazai közeggel. A pedagógusokról szóló fejezet sok-sok adalékkal és érvvel szolgál. Számomra a legérdekesebbek a „Cigány pedagógusok” című alfejezetben írtak voltak. Úgy ítélem, réges-rég megérett már minálunk is az idő a cigány pedagógusok életkörülményeinek, tapasztalatainak, fogadtatásuknak, módszereiknek és eredményességüknek értőn feltáró szociológiai vizsgálatára, egy monográfiakészítésre. A szóban forgó rész persze csak afféle kedvcsináló lehetne mindehhez, ám feltétlenül penzuma mindazoknak, akik a neveléstudomány szolgájául szegődnek. A „Pedagógia” című rész fejezetei rengeteg hasznavehető ötlettel szolgálnak, s olyan nehézségeket is bonckés alá vesznek, amelyek ránézésre csak alig állnak kapcsolatban az oktatással-neveléssel (pl. a közlekedés hatásai). Különösen figyelmébe ajánlom az érdeklőknek az „Idegen intézmény”, a „Két fajta pedagógia”, az „Oktatás tartalma”, a „Pedagógiai segédanyag”, valamint az „Útban az interkulturalizmus felé” című szakaszokat. A hazai cigány oktatás szempontjából legfontosabb párhuzamba állításokat „A tanítás művészete és módszerei”, „A cigány nyelv az iskolában” és a „Cigányság élményvilága az iskolában” fejezetek elolvasása indíthatja el.

Nagy kár, hogy csak a tanítványoknak adhatók fel kötelező olvasmányok! Ezt a könyvet – a roma fiatalokat tanító – összes pedagógusnak, muszáj lenne elolvasnia.

* * *

Ugyanaz a szerző, ugyanaz a kiadó, de még a könyvsorozat is! A cím és a tartalom persze más, de éppúgy csak önmagához hasonlítható alapos – igazán hiánypótló – elemzések, történeti áttekintések gyűjteménye. ***Jean-Pierre Liégeois „Romák, cigányok, utazók”*** című könyvében ismét előkerül az iskola intézménye és a romaság kapcsolatrendszere, de itt mindössze egyetlen fejezet erejéig a tizenkilenc közül. A mű jelentőségét mi sem mutatja jobban, mint az, hogy Európa huszonhét országából az ötven legjelentősebb cigánykutató működött közre létrejöttében. (Az mindenesetre elgondolkodtató, s nyilván jellemző is, hogy máltai, ciprusi, észt, finn, fehérorosz, norvég és svéd is található köztük – némelyikből több is – de magyar még csak mutatóban sem.) Szimpatikus, hogy maga a szerző is hangsúlyozza, ezt a könyvét csak afféle kaleidoszkópnak szánta. (Bizonyára emlékeznek gyerekkorukból arra a látcsőszerű kis szerkezetre, amely három tükörlap segítségével néhány színes üvegdarabkából végtelen sok mintát varázsolt a szemük elé, minden forgatásnál új meg új mintát keletkeztetve. Nos, ez a kaleidoszkóp.) Liégeois e kötet lapjain nem törekszik – nem is törekedhet – teljességre, viszont olyan fölöttébb érdekes, elveszett üvegdarabkáit keríti elő az európai cigánysorsnak, melyekből mégiscsak kirakhatók a meghatározó jelenségek és összefüggések.

A szerző táblázatot közöl például az egyes európai országokban elő cigány népesség becsült lélekszámáról. Ebből megtudhatjuk, hogy még az olyan törpeállamban is, mint Luxemburg, él 100-150 cigány. A legtöbb roma Románia lakója, ahol 1,–2,5 millió közé tehető a számuk. A legújabb cigány népvándorlás adatsora is elképesztő: Svédországban a kilencvenes évek derekán 15 ezer roma élt miközben csaknem ennyi, mintegy 15 ezer külföldről érkező cigány kérte-várta az országba való befogadását. (A finnországi bevándorlási hullámra még élénken emlékezhetünk.) Másutt azt is megtudhatjuk, hogy öreg kontinensünkön nagyjából 8,5–9 millió cigány él. (Ez egyébként nagyobb lélekszám, mint Ausztria, Dánia, Finnország, Horvátország, Írország, Norvégia vagy Svájc lakosságáé, s nagyjából akkora, mint Bulgária és Svédország teljes népessége.) Hírt adnak a könyvoldalak arról is, hogy a lakókocsis cigányok alkalmi lakótelepeik között, évente akár ötezer kilométert is megtesznek az Európa országutakon. A nyelvtudományi fejezetben rácsodálkozhatunk: hogyan távolodtak el egymástól ezredévnyi vándorlás hatására az egyes cigány nyelvjárások, nyelvi rétegek. Ízelítőt kapunk olyan

melléknyelvi változatok szövegeiből is, amilyen a londoni kalderások, a spanyolországi kalék, vagy a franciaországi manusok közbeszéde. Okos térkép segít eligazodni az egyes beszélt nyelvváltozatok földrajzi határvonalai között. Különös élményt szereznek – a legszebben csillogó érvekké ragyogják át magukat – a szöveg köré bátran bokrosított, cigány nép- és műköltészeti alkotások eredeti s mellé magyarított idézet-együttes kincsei. Másokéi mellett **Rasim Sejdić, Charlie Smith, Julie Lee, Angela Žigova, Santino Spinelli** versei, versrészletei gazdagítják az egyébként is értékes kenyérszöveget.

Csapongásnak tűnhet, pedig csak kedvcsinálónak szánom: a könyv idéz egy osztrák okmányt, amely azt rögzíti, hogy a cigányvadászatra induló pribékek az 1730-as években milyen értékben kaptak borjúhúst, bort és kenyeret a megdicsőült gyilkolásért. Egy évszázaddal később kelt feljegyzés tanúsítja, hogy még akkor folytak a cigányvadászatok, s mint a szarvasokat, őzeket, a legyilkolt cigányokat is számba vették a hajsza végén (260-an maradtak holtan, vadászzsákmányként végezve éltük, az erdő fái közt!).

Döbbenetes és érdekes adatok kavarognak bennem, miután letettem a könyvet. Tudták például, hogy már az 1920-as évek Lengyelországában a cigányok királyává koronáztak egy tehetős romát, s hogy egy másik koronázási szertartást 1937-ben a varsói katonai stadionban – több ezer ember, köztük nagykövetek és államférfiak jelenlétében – egy valódi érsek celebrálta? És azt, hogy Mussolinitől Abesszíniában, a Népszövetségtől pedig Dél-Afrikában követeltek önálló földterületet a romáknak? Hogy a cigány Kwiek család tagjai Franciaországban önálló, országhatárokon átívelő cigány kormányt alakítottak, minisztereket, államtitkárokat neveztek ki, sőt az ENSZ-től Szomáliában földterületet kértek a cigányság önálló államához? Ismert-e Önök előtt, hogy Bulgáriában 1989-ig a cigányzene előadása, még a magánéletben, esküvők alkalmával is bírságot vont maga után? Hasonló különlegességek sokaságával kápráztat a szerző. Az én rendszertelen kapkodásommal szemben a könyv persze roppant rendszeres. Hálásak lehetünk a Pont Kiadónak, hogy az 1994-es franciaországi őskiadás után immár magyar nyelven is elérhetővé tette.

Mindkét kötet valamennyi jelentős könyvesboltban elérhető, de közvetlenül a kiadótól is megrendelhető. (1300 Bp., Pf.: 215.)

– Hegedűs Sándor –

„...itt élned, s halnod kell..."

– Gondolatok Nyári Gyula fotóművész kiállítása után –

Egyedül szeretek kiállításokra járni, amikor a kiállított képek, szobrok előtt nem fecsegnek divatból, vagy kötelességből járó emberek. Jó ez így. A tárgy néz engem és én nézem őt: míg eggyé nem válunk. Sokáig álltam Nyári Gyula Fiumei úti Sírkert címmel, egyszer már bemutatott képei előtt. Volt miért. Újból ráébresztettek, hogy elérkeztünk arra a fokra, ahol feltétlenül meg kell oldani a halál problémáját. A probléma most teljes élességében vetődött fel. Az emberek századokon át magukra vették, elfogadták a sorsot, akár hittek a jóistenben, akár nem, elfogadták a törvényt. Ma a lázadást a halál ellen, ezt a botrányt amelyről már Camus, Sartre vagy Bataille is beszélt, ilyen vagy olyan módon ki kell küszöbölni. Vagy azt kell tudnunk, hogy halhatatlanok vagyunk, vagy azt, hogy miért halunk meg. Az öldöklések, a népirtások, paradox módon csak ennek a lázadásnak a kifejezései... Ami biztos: „csak az hal meg bennünk, ami nem szent." – gondoltam és tovább léptem.

Arcok. Épületek. Rendezvények elkapott pillanatait láttam, sorsfordító ünnepek lényegét. Azt mondják tehetsége minden embernek van. Ezzel születünk, de izzó, jövőt igénylő, teremtő elszántsága csak keveseknek van. Az igazi művész magát mindennap újrateremtő okosságból és alázatból áll elő. Mesterségbeli tudása úgy nő, ahogy a lényeg iránti szeretete: fokról-fokra magához vonva mindazt, amire szüksége van ahhoz, hogy világosan kifejezze a rábízott örömhírt. **Nyári Gyula** kiváló, érzékeny művész. Ő tudja, hogy érzelmi tartalom nélkül a kép csak üres szórakozás, dekoráció lesz. Fotóiban élet, mozgás, humor és végtelen bölcsesség van.

Bizony mondom, hogy Nyári Gyula képein emberi magatartások feltárása folyik, abból a kiindulásból – is – hogy egy rendszer életképességét a történelemben az is bizonyítja, mennyire képes önkorrekciót végrehajtani nemcsak a társadalmi szférában, hanem az egyén szférájában is...

A kiállítás támogatói voltak: Nemzeti Etnikai Kisebbségi Hivatal, Józsefvárosi Önkormányzat Oktatási Kulturális és Sportosztálya, Józsefvárosi Kulturális Központ, VII. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, Castrum MM Rendezvényszolgálat, Impress-Régió Kft, Erzsébetváros és Józsefváros szerkesztősége, valamint a 100 Tagú Cigányzenekar.

Szécsi Magda

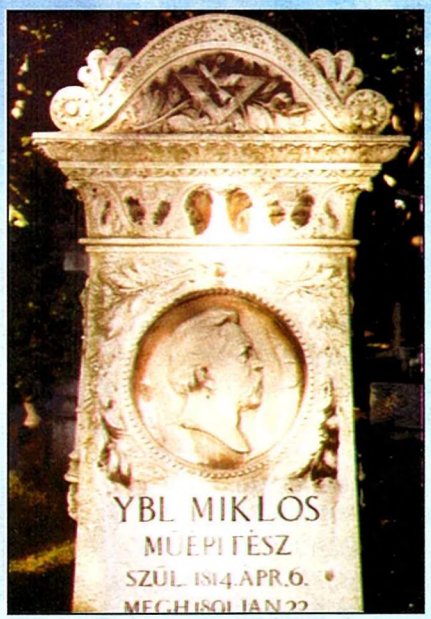

FIUMEI ÚT

Nyári Gyula

„...itt élned, s halnod kell...

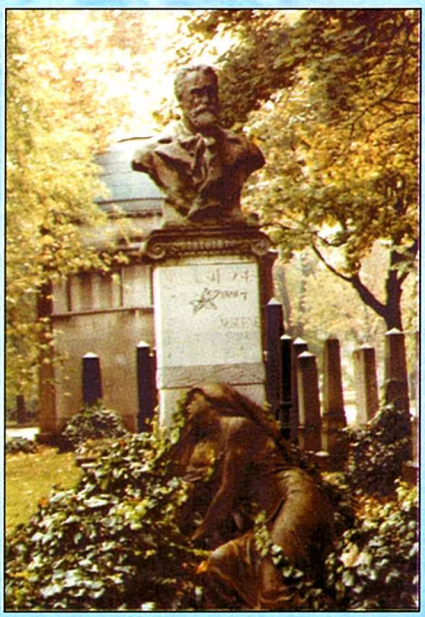

I SÍRKERT

fotóművész

' című kiállításának részlete

Segített a nyilvánosság ereje

Mozgásjavító készüléket kapott a súlyosan mozgássérült ózdi kislány

Farkas Kármen szeptemberben tölti be az ötödik életévét, s születésétől kezdve betegeskedik. Még nem volt egyéves, amikor mellkasából műtéttel tumort távolítottak el. Az alsó végtagjai mozgásképtelenek, de 2002. áprilisában Budapesten az „OKRAM-14" elnevezésű géppel történő kezelés után a lábujjai megmozdultak...

A család mindig bízott a kislány gyógyulásában, amelyhez nagy segítséget nyújthat a közelmúltban kapott mozgásjavító készülék. Ezek a gondolatok jártak a fejemben, amikor az ózdi ÉRÁK-nál tanuló szociális-asszisztens csoportunk pénzadományával igyekeztem a családhoz. E sorok írója 2002. nyarán az országos sajtóban két írásban számolt be az olvasóknak Farkas Kármen betegségéről, az ózdi család problémájáról. S a nyilvánosság nem maradt tétlen, hiszen a segítőkész emberek az ország legkülönbözőbb részeiről telefonáltak, leveleket írtak, küldték el adományaikat az Orosz családnak.

Érkezésemkor Kármen a szoba szőnyegén játszik, s mellette ül, figyel a nagymama, a 41 éves Orosz Mihályné. Oroszné az egyik helyi varrodában dolgozik, de már hosszabb ideje táppénzen van, mert Kármen betegsége állandó készültséget jelent. Ő jár vele orvosi ellenőrzésekre, Budapestre gyógytornára, mivel Kármen édesanyjának kisebb gyermekét kell ellátnia.

Ezzel a betegséggel született

– Egyik fürdetés alkalmával vettem észre, hogy az unokám hátán duzzanat van. A vizsgálatok megállapították, hogy a mellkasban daganat keletkezett. Kármen ekkor három hónapos volt. Alig volt 6 hónapos, amikor megkapta az első kemoterápiás kezelést. Ezzel a betegséggel született, a két lába soha nem mozgott. A kezelés a kislányt nagyon megviselte, a daganat nagysága azonban mérséklődött. A szövetminta-vizsgálat után a szakvélemény rosszindulatúnak minősítette, így egyéves kora előtt már meg is műtötték – idézi fel az előzményeket a nagymama.

Mint mondja borzasztó érzés látni, hogy az unokája önállóan csak a két keze segítségével képes kis testét mozgatni a segédeszköz nélkül. Kármen külsőleg és szellemileg is életkorának megfelelő fejlettségű, nagyon szeret játszani, s leginkább a tévéreklámok kötik le a figyelmét. A kislány betegsége nagyon megtörte a családot, de a gyógyulásba vetett erőt a remény és a szeretet együttese táplálja.

Váratlan fordulat – segítségnyújtás

2002. áprilisában volt egy vizsgálat Budapesten. Az „OKRAM-14" mozgásjavító gép hatására Kármen lábujjai megmozdultak. A kéthetes ingyenes kezelést orvosi szakember közreműködésével a berendezés egyik terjesztője ajánlotta fel a családnak. **Orosz Mihályné** unokájával a budapesti Pető András Intézetbe is jár gyógytornára, mert nagyon szeretnék, ha a gyógyulás sikerrel járna.

– Tavaly azért is fordultunk a nyilvánossághoz, hogy nagyobb esélyünk legyen a mozgásjavító készülék beszerzéséhez, hiszen a súlyosan mozgássérült gyermeket nevelő családok esetében a betegség a lelki problémákon túl, anyagi nehézséget is jelent. 2002. őszén 1 hónapig voltunk a Pető Intézetben, ahol a gyógytorna volt a fő program, illetve sok mindenre megtanították az unokámat. Csipőkosaras járógépet kapott, s a kerekes járókeret segítségével önállóan tud közlekedni, állva rajzolni, babázni. Az 1 hónapos budapesti tartózkodásunk kiadásaihoz, segítő szándékú borsodnádasdi emberek nyújtottak anyagi segítséget. Miután Kármen betegségéről az újságcikkekből informálódott a nyilvánosság, Ózdon és környékén humánus gondolkodású emberek részéről elkezdődött egy gyűjtés a mozgásjavító készülék mielőbbi beszerzésének céljából, hogy itthon mindig a rendelkezésünkre álljon. Több helyről kaptunk pénzösszeget, de sokan telefonáltak, levelet és képeslapot is írtak. Ezek a segítő emberek átérezték ennek a nehéz ápolási

munkának a fontosságát, s lelkileg biztattak, erőt adtak a további kitartáshoz. Minden telefonra, levélre reagáltam, a köszönetnyilvánítás mellett elküldtem az unokám fényképét is. Nagyon köszönöm a családom nevében minden segítő ember közreműködését! – mondja könnyeivel küszködve Orosz Mihályné.

OC–14

2002. decemberétől az „OC–14" mozgásjavító készülék is rendelkezésre áll, hogy elősegítse Kármen gyógyulását. Ez olyan mágneses és elektroakupunktúrás készülék, amely a szervezet energetikai egyensúlyát hivatott megőrizni. A hagyományos kínai orvoslásból megismert úgynevezett biológiailag aktív pontok alkalmazásával, de alkalmazható degeneratív fájdalmakkal járó izületi betegségek kezelésére is. A készülék kezelése egyszerű és veszélytelen, ezért nemcsak az orvosok, hanem a betegek saját maguk is elvégezhetik a terápiát.

– *Hatalmas eredmény ez! Az ózdi kórházban vehettem át a készüléket, s kimondhatatlanul boldog vagyok. Ezúton szeretném megköszönni azoknak az embereknek, akik segítettek a mozgásjavító készülék beszerzésében, mert saját erőből erre képtelenek lettünk volna. Eddig is volt reményem Kármen gyógyulását illetően, mert ha nem lenne, akkor nem csinálnám.*

Néhány perc múlva megjelenik a szobában Kármen. Mindkét lábán a merevített fémszerkezet, melyet a nadrág takar, s lassan, óvatosan lépkedve tolja maga előtt a kerekes járókeretet. Nem első alkalommal látom így, de még is különös érzés kerít hatalmába. A heverő mellé megy és mutatja a nagy babát, amelyet csomagban küldtek részére mikulási ajándékként. Kérdésemre elmondja, hogy ez a kedvenc babája, sokat játszik vele, a járógépet is szereti használni.

– *Magamtól tudok menni és ez nagyon jó érzést jelent* – feleli mosolyogva, de a beszéd közben is folytatja útját a lakásban.

Az emberi boldogság képlete a bajban, a szeretet és a megértés.

Józsa Zoltán

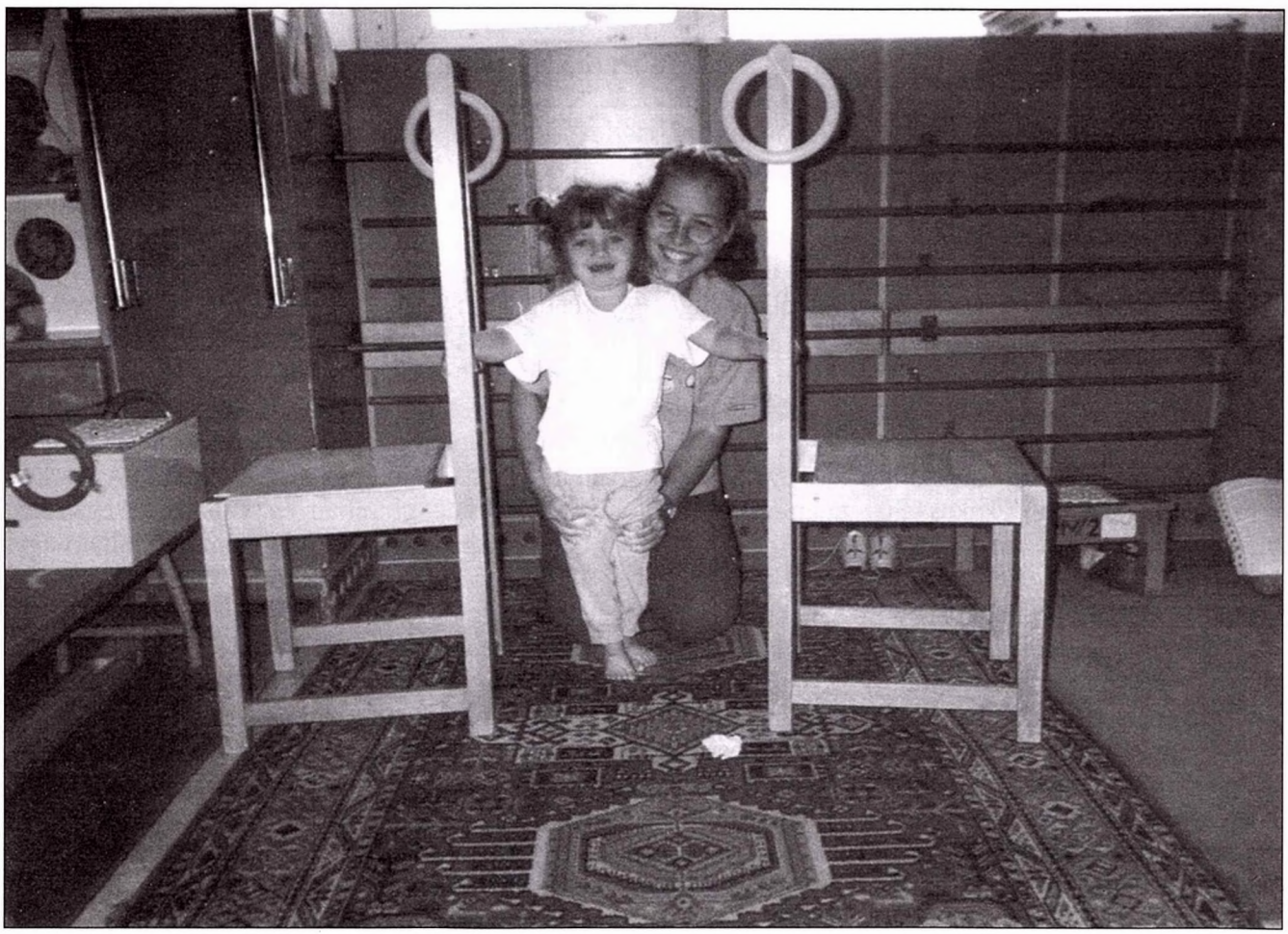

A budapesti Pető András Intézetben a gyógytornásszal

A család elérhetősége:

OROSZ MIHÁLYNÉ
3600 Ózd, Árpád vezér út 18.
„A" lépcsőház fsz. 1.
Telefon: 06-48/478-863

Szécsi Magda

Gyöngy

De elhatároztam, hogy ha nagy leszek, sok pénzem lesz, és azon csak könyveket fogok vásárolni. Pedig akkor még nem is tudtam, hogy néz ki a pénz, és csak zavaros sejtéseim voltak arról, hogy minden pénzbe került. Az iskolába persze voltak olyan feladataink, hogy „ha egy kakas 30 Ft-ba kerül, akkor mennyibe kerül 10 kakas, 20 kakas, 100 kakas stb." Fogalmam sincs, hogy a többi gyerek értette-e, hogy mi az a forint. Én nem értettem, mert nem volt képem róla, ezért azt csináltam, hogy behelyettesítettem a forintokat a színes kavicsokra, gesztenyékre és így azonnal értelmet kapott a feladat. Könnyebb volt válaszolni arra, hogy „ha egy kakas 30 világoskék kavicsba kerül... ha 10 kakas 30 gesztenyébe kerül..." Hasonló módon segítettem magamon akkor is, amikor az intézetből – nagyon ritkán – egyedül kellett kimennem a faluba, hogy Nusi néni leveleit elvigyem az igazgatóhelyettes lakására. Állandóan rettegtem, hogy nem találok vissza (rettegtem az emberektől, a falusi gyerekektől, a kutyáktól, az autóktól, hogy Nusi néni eltűnik, mire visszaérek...), ezért neveket adtam a házaknak, így jobban meg tudtam jegyezni az utat. Volt hosszú ház, mérges ház, tigris ház, béka ház, csúnya ház, síró ház, gomba ház, tojásos ház. Egyszer a tigrisnek nevezett házból kijött egy öregember és szilvát akart adni. Biztosan nem volt benne semmi rossz szándék, de én ész nélkül rohantam vissza az intézetbe. Úgy megijedtem, hogy napokig nem tudtam megszólalni. Nusi néninek ez nem tűnt fel, hiszen amúgy is hallgattam mindig, de az iskolába azon a héten mindennap kizavartak a folyosóra büntetésből, annyi egyest és beírást kaptam az ellenőrzőmbe, hallgatás miatt, hogy nem mehettem el a többiekkel megnézni a Coppéliát. (Felnőttként soha nem járok balettet nézni, de huszonegy évesen Varsóban nagyot dobbant a szívem, amikor megláttam kiplakátozva a Coppéliát. Azonnal beültem és megnéztem. Folytak a könnyeim. Eszembe jutott, hogy ha tízévesen láthattam volna, talán felszakadt volna az a gát ott a torkomban, amitől nem tudtam beszélni. De lehet, hogy még nagyobbakat hallgattam volna. (Hiszen a szépségről nem lehet olyan szépen beszélni, mint amilyen valójában.) Az intézetben csak szépet láttam vagy csúnyát. Nem volt más, és számomra nem voltak semleges dolgok, arcok, napok. Amikor gondolatban „karikáztam", a szakállas bácsival beszélgettem, minden olyan szép és egyszerű volt. Természetesnek tűnt, hogy egyszerre tudok itt is lenni, meg ott is lenni, ahol ő van. Ez az idegen ember, aki egyetlen kapaszkodóm volt gyerekkoromban. Nem tudom, mi lett volna velem nélküle. És nem tudom, hogy ma az lennék-e, aki vagyok, ha nem találok rá félelmemben ott a szekrényszobában kilencévesen. Felnőtt nőként minden férfiban őt kerestem, de nem találtam.

Soha sem hagyom figyelmen kívül a belső hangot, ami segít nekem és jó felé vezet. Jó felé még akkor is, ha tetteim miatt kinevetnek és nem értenek az emberek. Mert mindig azt kell tennem, amit érzek, akkor is, ha abban a percben úgy tűnik, hogy káromra van. Mert azok a tettek, amik itt ebben a világban nevetségesek és értelmetlenek, egy másik világban matematikai pontossággal illeszkednek bele az én valóságomba. De azt a valóságot itt kell megteremtenem. A kollégiumban én voltam az egyetlen cigány. Soha nem gondoltam úgy magamra, mint egy cigányra, de ha akartam, ha nem, cigánnyá tettek a többiek. Azzal, hogy cigányoztak, azzal, ha eltűnt valami, rögtön az én szekrényemet kutatták át legelőször. Pedig soha nem mernék ahhoz nyúlni, ami nem az enyém, hiszen gyakran ahhoz sem merek nyúlni, ami az enyém! Mert úgy érzem, nincs jogom ahhoz, hogy bármim is legyen... Senkihez és semmihez nem akarok olyan közel kerülni, hogy fájjon, ha távolodik, ha elveszítem, ha csalódok benne. Az egyetlen, amit a magaménak érzek, a szakállas bácsi, pedig ha valami nem az enyém, akkor ő biztosan nem! A kollégiumi egy év alatt jöttem rá, hogy a szakállas

bácsi is cigány, hogy olyan, mint én. Olyan nagy örömet éreztem, hogy sírva fakadtam ott nyomban a győri főtéren. Ettől kezdve soha senki nem bánthatott meg azzal, hogy lecigányozott. Boldog voltam, mert olyan voltam, mint ő! Oda utaztam, ahová ő. A legérdekesebb, hogy a felfedezés után már senki sem cigányozott. A győri utcákon pedig már nem úgy jártam a kimenők idején, mint valami céltalanul bóklászó számkivetett. Tudatosan keresni és figyelni kezdtem a cigányokat. Nem egyszer megijedtem a közelükben, ha kiabáltak egymással. De legnagyobb megdöbbenésemre a kiabálások és széles gesztusok után nem verekedés következett, amire számítottam, hanem ölelkezés és csókok. Ámultam. Vonzottak és taszítottak ezek az emberek. Hihetetlen volt, hogy közülük való vagyok, hiszen ők tele voltak élettel. Úgy nevettek, ahogy még nem láttam másokat nevetni. Az egész testük nevetett. Később rájöttem, hogy a cigányok mindent így csinálnak. Ha sírnak, nagyon sírnak, ha esznek, nagyon esznek, ha szeretnek, nagyon szeretnek. Egész lényüket beleadják abba, amivel éppen foglalkoznak és teljesen a pillanatban élnek. Úgy, mint a gyerekek, akiket még nem kötnek meg ilyen-olyan gátlások, sem az idő, akik számára minden természetes, ami emberi. Oda menni hozzájuk nem mertem. Csak figyeltem őket. A rózsáskötényű asszonyokat, akik úgy kiabáltak a gyerekeik után, mintha vad, szenvedélyes dalokat énekeltek volna. Nekem így tűnt. És a nyelv, amin beszéltek, jaj, minden idegszálamnak ismerős volt, bár nem értettem, mit mondanak. De azt nagyon jól megértettem, hogy a cigány nyelv létező dolog, és akiknek saját nyelvük van, azok még sem lehetnek senkik. Erőt adó érzés volt rájönnöm minderre, mert jobban tudtam becsülni magamat is. Az iskola igazgatóját soha nem kerestem volna fel az irodájában, ha az egyik nevelőtanár nem engem küldött volna fel a könyvtár kulcsáért. De engem küldött. És megkérdeztem, hogy vannak-e cigányokról szóló könyvek. Az igazgató úr azt mondta csodálkozva, hogy „nincsenek, miért is lennének?" És én nagyon csalódott voltam. Már éppen becsuktam volna az ajtót magam után, amikor hirtelen utánam szólt, hogy hétvégére talán tud szerezni cigányokkal foglalkozó könyvet. Jöjjek fel az irodába szombat délután. Borzasztóan örültem, alig vártam, hogy szombat legyen. Arra gondoltam, hogy milyen jó lesz megtanulni magamat abból a könyvből és reménykedtem, hogy valamit meg tudok az én szakállas bácsimról is. Aztán eljött a szombat és elvesztettem a szüzességemmel együtt a hitemet és alig megszerzett, kevéske önbizalmamat is, mert egy felnőttnek játszani támadt kedve. Már megint nem vették észre, hogy gyerek vagyok még, teljesen éretlen a papás-mamáshoz. Összeomlott a világ körülöttem. A szakállas bácsi pedig, ott a szemem mögött, csak nézett, nézett komolyan, de nem tudott segíteni rajtam. És már soha sem fog segíteni, mert három éves koromtól tizenöt éves koromig csak úgy megtörténtek velem a dolgok, az erősebb jogán. Mindig az erősebb jogán...!

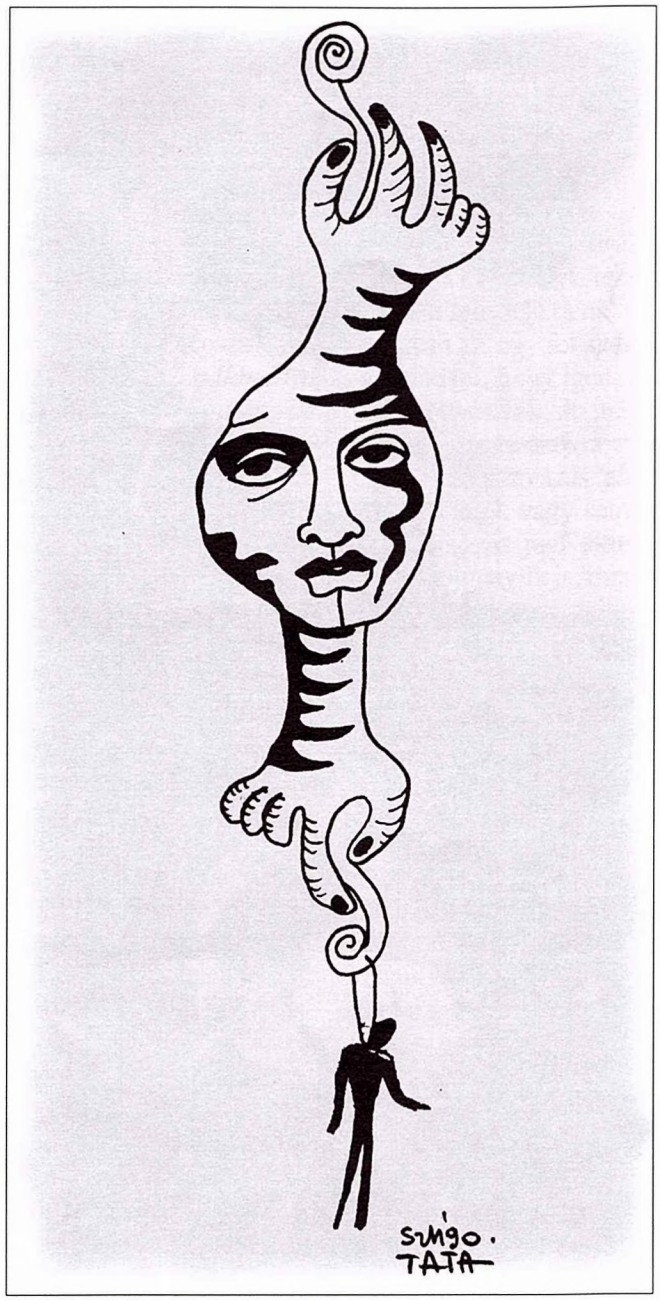

– Vége –

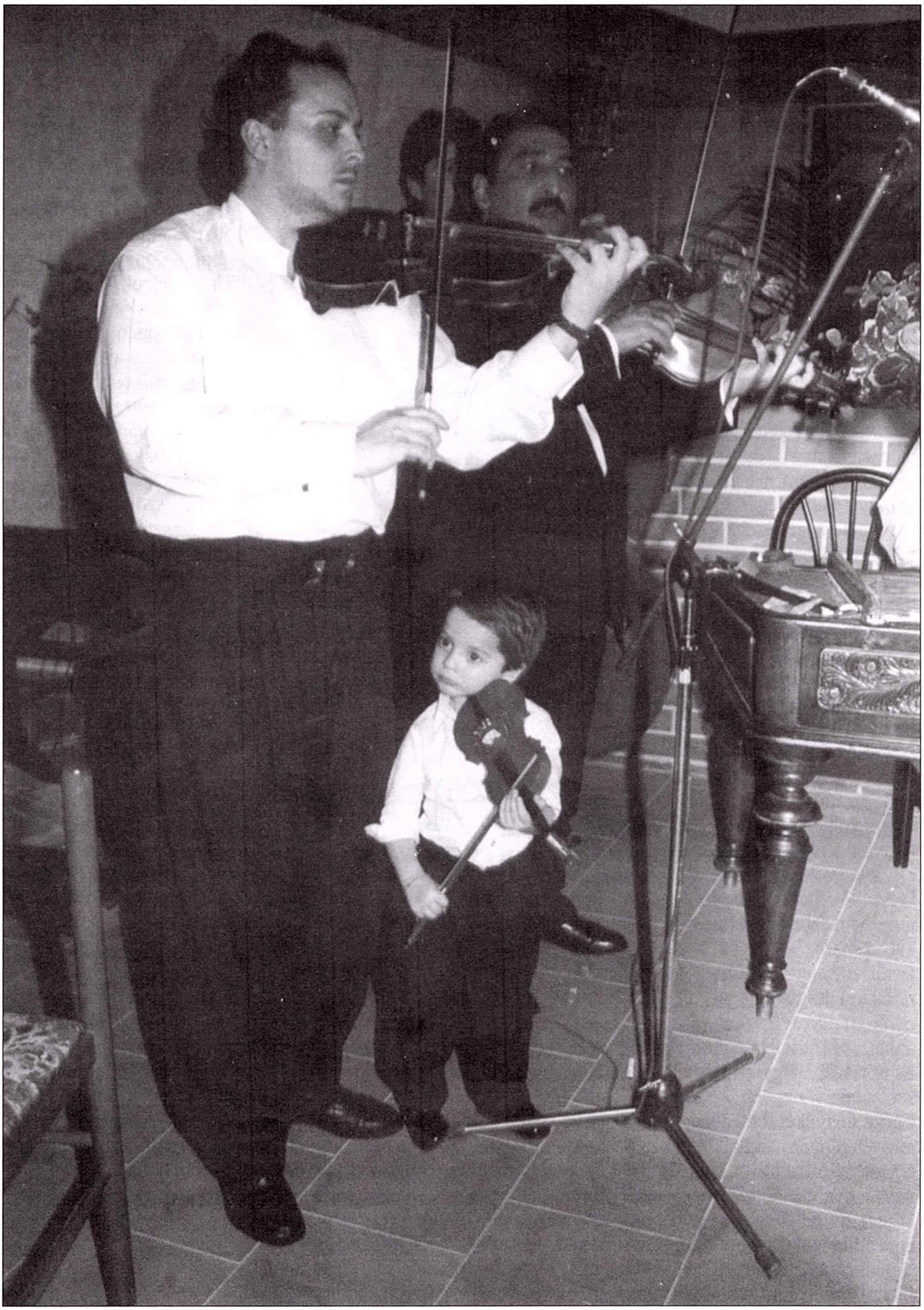

Fotó: Nyári Gyula

Az uniós csatlakozás kényszere

Cseppet sem kell csodálkoznunk azon, hogy mindinkább a közgondolkodás és a közbeszéd elengedhetetlen részévé válik az európai uniós csatlakozás kérdése. S nemcsak a közelgő április 12-i népszavazás miatt, hanem azért is, mert *olyan sorsfordító pillanatról lesz szó, amikor az álmok valósággá válhatnak, de ugyanígy szerte is foszlanak. Látszólag arról az egyszerű kérdésről van szó: akarunk-e csatlakozni az Európai Unióhoz, vagy pedig nem akarunk a közösség tagja lenni? A fejlődés útját választjuk, vagy az elkerülhetetlen balkanizálódást?* Megannyi kérdés és megannyi válasz. De a lényeg mégiscsak az, milyen változások várhatók. Például a radikális árrobbanás, amitől sokan félnek, vagy a foglalkozási szerkezet szintén radikális megváltozása, mely újabb munkanélküliséget szül?

Így is, úgy is megfogalmazhatunk különféle válaszokat, meggyőzőnek hitt érveket, valójában viszont azt kell figyelembe vennünk, hogy *gyökeres fordulat azonnal nem következik be. Az egyes ember élete sem fog alapvetően megváltozni,* mert az európai normák jelentős részét már korábban átvette a magyar társadalom. Így a jogi szerkezetet, illetve az államigazgatási gyakorlat néhány elemét. De akkor *milyen előnyökkel számolhatunk? Mindenekelőtt azzal, hogy a korszerű piacgazdaság korlátai végképp elhárulnak. A szabad munkahely választás joga is ennek része, még ha nem is szabad elfeledkeznünk arról, hogy ezzel a joggal nem mindenki egyformán tud élni.* A szakmai képzettség hiánya miatt sem, de még inkább a nyelvi korlátok miatt.

Egészében is az uniós csatlakozás során olyan kérdések merülnek fel, melyek mind egyéni erkölcsünk, mind pedig közösségi, társadalmi, illetve az állami intézmények által szabályozott együttélésünk alapjait feszegetik. Mert *egy olyan értékrend választásáról van szó, melyben a humanizmus, az egyetemesség, közösségiség normái az irányadóak, melyekhez kinek-kinek a maga módján kell igazodnia. A versenyszellem szabályai szerint, de semmiképp a kizsákmányolás szándékával. S az előbbi értékrend csak a demokráciában gyökerezhet, mint ahogy az Európai Unió is az egyenrangú köztársaságok szövetségén alapulhat.* A köztársaság viszont nem több, mint a demokrácia egyik formája. Azé a demokráciáé, amelyet az igenek és nemek örökös harca, az eltérő álláspontok szabad kifejtésének lehetősége tart fenn, és amelyben az igent sem feltétlenül olyan formában kell kimondani, ahogyan azt egy felsőbb akarat elképzeli. Mert lehet azt is mondani, hogy igen, de, vagy igen, ha. Jóllehet ezek csak kötőszavak, de mégis az alternatívákra utalnak.

Méghozzá azokra az alternatívákra, melyek megint csak a népszavazás alapkérdéséhez vezetnek vissza. Csatlakozunk vagy sem? Mert az is nyilvánvaló, hogy a csatlakozás jogi akusa még nem minden, ha több millióan igénylik is, mindig lesznek vesztesek. Akiknek semmilyen szempontból nem jelent majd előnyt a csatlakozás. Legfeljebb ráébreszti őket arra, hogy helyzetükön önsegítő módon változtassanak. Nyilván a jogállamiság keretei között. De a belépésig a magyar kormányzatnak még mindig három nagy adóssága van. A legfontosabb, hogy a közbeszerzési törvényből törölni kell a magyarországi bejegyzésű cégek előnyét. A második: a harmadik országokból érkező importra érvényes vámtarifákat az uniósokkal kell felváltani. A harmadik feladat a földtörvény módosítása: nemcsak azt kell beiktatni a törvénybe, hogy hét év elteltével megszűnik a külföldiek termőföld vásárlásának tilalma, hanem azt a megállapodást is, amely már a belépés másnapján engedélyezi a földvásárlást azoknak a külföldieknek, akik addigra három éves magyarországi gazdálkodást tudnak igazolni.

Csak példaként említettük meg ezeket az elvégzendő feladatokat, melyekből viszont az is kitűnik, hogy az uniós tagságra való felkészülés milyen gondokkal jár. Bár a belépés ténye kevesek életét változtatja meg egyik napról a másikra, e kevesek között azonban ott lesznek azok a hazai politikusok és köztisztviselők, akiknek egy része már a csatlakozási szerződés aláírásától, mások közülük jövő májustól bekapcsolódhatnak az uniós intézmények tevékenységébe. De bármennyire kis létszámról van is szó, összességében is 400 főről, mindennél nyilvánvalóbb, hogy a döntési folyamatokban való részvétel a közösség többi országával azonos jogon alapul. Mindenfajta megkülönböztetés nélkül és a közös előnyöket kihasználva. *Vagyis az uniós csatlakozás kényszeréből így válik hosszabb távon olyan erény, amelyet csak becsülni lehet.*

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet a hazai cigányság számára: megélhetést biztosító termelői tevékenységre irányuló programok támogatása céljából.

Pályázók köre:

- helyi cigány kisebbségi önkormányzatok
- települési önkormányzatok
- cigány és cigányokért tenni akaró társadalmi szervezetek és alapítványok

Támogatási forma kétféle

1. támogatás 1 millió forint értékhatárig, amelynek egy része visszatérítendő és egy része vissza nem térítendő összeg (arányát a pályázó kérelmezi). A visszatérítendő rész 50% de a Közalapítvány fenntartja a jogot annak megváltoztatására.

2. Kizárólag ültetvénytelepítést célzó pályázatok esetén (fás ültetvény és cserjés ülltetvény esetén) lehetőség van három évre vonatkozó pályázat benyújtására. A fás ültetvény esetében a támogatás az első évben 1,5 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30 %-ot, a harmadik évben 50 %-ot, a negyedik évben 60 %-ot kell visszafizetni.

A cserjés ültetvények esetében a támogatás az első évben 1 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30%-ot, a harmadik évben 50%-ot, a negyedik évben 60 %-ot kell visszafizetni.

A pályázati összeggel minden évben el kell számolni. Az évenként igényelhető 1,5-1,1 millió forint, illetve az 1-1-1 millió forint nem vonható össze. Ezen hosszú távú programmal a Közalapítvány elősegíteni kívánja a pályázat kedvezményezettjeinek őstermelővé, illetve mezőgazdasági vállalkozóvá válását.

Mindkét támogatási forma esetén a pályázatnak tartalmaznia kell:

- programot bemutató részletes ismertetőt,
- a pályázó távlati céljait,
- a pályázott tevékenység pontos leírását, mezőgazdasági programok esetén vetésváltás és állományváltozási terv is,
- tevékenység időbeni ütemezését,
- a program által érintett személyek számát, szándéknyilatkozattal (résztvevők neve, címe, személyigazolvány száma, aláírása),
- részletes költségvetés, amely meghatározza, hogy a kapott támogatást milyen beszerzésre fordítják,
- más forrásból származó esetleges támogatás feltüntetését,
- a visszatérítendő támogatás visszafizetésének ütemtervét (a Közalapítvány csak adományt nem nyújt),
- települési önkormányzat pályázata esetén a helyi cigány közösség képviselőjének támogató javaslatán túlmenően, együttműködési megállapodást a települési önkormányzat és a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat vagy/illetve a cigány társadalmi szervezet között.
- a pályázó bankszámlaszerződésének fénymásolatát, adószámát,
- társadalmi szervezeteknek és alapítványoknak a bírósági nyilvántartásbavételt igazoló végzést, alapító okiratot, kisebbségi önkormányzatoknak az alakuló ülés jegyzőkönyvét,
- a beszerzésre és az értékesítésre irányuló előszerződéseket, vagy szándéknyilatkozatokat,

A pályázati igényeket az erre a célra elkülönített keretösszeg mértékéig tudjuk kielégíteni!

A pályázatok adatlappal egy példányban, 2003. február 6-tól kezdődően nyújthatók be az alábbi címen:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Telefon: 455-9030

A pályázatokhoz a Közalapítvány kiegészítéseket kérhet. Azon pályázat, amelyre a kért kiegészítés két hónapon belül nem érkezik meg, azt az alapítvány elévültnek tekinti. Az állattenyésztési pályázatok esetén előnyben részesíti a testület azokat a pályázatokat, amelyek minél nagyobb önrész bevonásával oldják meg a takarmányozást. A kisállattenyésztési programok esetében a Közalapítvány a tenyészállatok beszerzésének helyére ajánlatot tehet. A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma 2003. február 6-i ülésének döntése alapján tájékoztatja tisztelt partnereit, hogy a 2002. évhez hasonlóan 2003. évben sertéstartásra vonatkozó pályázat benyújtására nincs lehetőség

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet cigány vállalkozások támogatására

A pályázat célja, hogy elősegítse a cigány mikro- és kisvállalkozások, családi kisvállalkozások és őstermelők:

- versenyképességének, munkahelyteremtő képességének fejlesztését,
- piacképes termelő-, illetve szolgáltató tevékenységének kialakítását,
- értékesítési közösségének, termelői hálózatának megszervezését.

A Közalapítvány azokat a vállalkozói tevékenységeket kívánja támogatni, amelyeknek:

- eredménye piacképes termék vagy szolgáltatás,
- a támogatott tevékenység piaci igényt is kielégít, ennek következtében gazdasági eredménnyel jár,
- cigány munkanélkülieket és jövedelempótló támogatásból kiesett cigány embereket, családtagokat foglalkoztat.

E célra elkülönített támogatási keretből pályázatonként maximum 1,5 millió forint kamatmentes visszatérítendő támogatás igényelhető.

Az e célból készített űrlapon pályázhat minden olyan Magyarországon bejegyzett jogi személy, jogi szemé-

lyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni vállalkozó és őstermelő, aki , illetve amely:

- a pályázatban kért visszatérítendő kamatmentes támogatás 10 %-át kitevő saját erővel (nem csak készpénzzel) rendelkezik, vagy egyéb forrásból (Munkaügyi Központ, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, gazdahitel-program, FVM támogatás, Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és Területfejlesztési Tanács stb.) származó támogatást nyert,
- pályázata piaci igényekre épül, üzleti terven alapuló gazdasági eredményt tud felmutatni,
- a piaci és üzleti tervek mellett rendelkezik a jövőre vonatkozó elképzelésekkel, fejlesztési tervekkel,
- az igényelt támogatás összegének értékében megfelelő fedezetet tud biztosítani (1 millió forint feletti támogatási igény esetén terhelhető ingatlanfedezet, ezen összeghatár alatt, előnyt élvez az ingatlanfedezet, de készfizető kezeseket is elfogadunk)
- vállalja, hogy a támogatás visszafizetéséig együttműködik a Közalapítvánnyal, továbbá, hogy a Közalapítvány által megbízott személynek betekintést enged a vállalkozás működésébe és a kért információkat legkésőbb 15 napon belül megadja.

A kapott visszatérítendő kamatmentes támogatást a támogatási szerződés megkötésétől számított 6–12 hónap türelmi idő után, maximum 4 év alatt kell – a támogatás megítélését követően megkötött szerződésben szabályozott feltételek és futamidő szerint – a támogatottnak visszatéríteni. A Közalapítvány a pályázó vállalkozásokat a döntés meghozatala előtt a helyszínen is megvizsgálja.

Előnyben részesülnek azok a cigány pályázók, akik, vagy amelyek:

- tevékenysége tényleges munkahelybővítéssel jár,
- a pályázott tevékenységbe több saját erőt, vagy más forrást tudunk bevonni,
- elsősorban cigány munkanélkülieket foglalkoztatnak, vagy kívánnak foglalkoztatni.

Nem részesülnek támogatásban azok a pályázók:

- akinek – beleértve a közös háztartásban élő családtagot is, – vagy amelynek a Közalapítvánnyal szemben tartozása van,
- aki, vagy amely cég tulajdonosa vagy vezetője a Közalapítvány Kuratóriumának, Felügyelő Bizottságának a tagja, vagy a Közalapítvány Irodájának a munkatársa, illetve azok közeli hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv szerint),
- akinek, vagy amelynek köztartozása van,
- aki, vagy amely ellen csődeljárás, felszámolási eljárás vagy büntetőeljárás folyik,
- akinek, vagy amelynek a pályázata sertéstartásra irányul (2003. évben a korábbihoz hasonlóan a Közalapítvány a gyakran és kiszámíthatatlanul változó piaci körülmények miatt sertéstartásra nem ösztönzi a pályázókat.)

A pályázat benyújtási határideje: 2003. március 31.

A pályázatokat két példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag csak a Közalapítvány által készített pályázati űrlappal lehet, mely a Közalapítványnál 2003. február 6. után személyesen, vagy felbélyegzett válaszboríték ellenében beszerezhető. Kérjük, a borítékra írják rá: **„vállalkozói pályázat".** Hiányos pályázat esetében – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség. A benyújtási, illetve az iroda hiánypótlási felszólításában megjelölt határidőt követően még mindig hiányos pályázatokkal a Közalapítvány tovább nem foglalkozik. Kezdő vállalkozások esetében egyes – az űrlapon külön jelzett – dokumentumok beszerzése a támogatás megítélését követően is megtörténhet. Ebben az esetben a támogatás kiutalására csak ezen dokumentumok pótlását követően van mód.

A benyújtott pályázatok elbírálására legkésőbb 2003. június 30-ig kerül sor.

Címünk:
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Tel: 06-1-455-9030;
Fax: 06-1-455-9038

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet több éve működő cigány egyéni és társas vállalkozások támogatására (kísérleti vállalkozói program)

A pályázat célja, hogy elősegítse a fejlődőképes cigány kisvállalkozások versenyképességének fejlesztését, munkahelyteremtő-képességének növelését, piacképes termelői, illetve szolgáltató tevékenységének bővítését.

A Közalapítvány ezen program keretében azokat a vállalkozásokat, vállalkozói tevékenységeket kívánja támogatni, amelyek:

- az elmúlt évben, vagy években bizonyítottan hatékonyan gazdálkodtak, illetve jelentős mértékű jövedelmet realizáltak,
- a tervezett fejlesztés bővíthető piaci igényekre épül,
- a tervezett fejlesztés több, jelenleg munkanélküli cigány ember, legalább egyéves munkaviszonyban történő foglalkoztatását biztosítja.

E célból elkülönített támogatási keretből legalább 5 fő foglalkoztatása esetén 5.000.000,- Ft értékhatárig, a pályázó által meghatározott, a pályázott tevékenység fejlesztéséhez szükséges , az üzleti tervben részletesen kidolgozott költségvetésen alapuló, kamatmentes visszatérítendő támogatás igényelhető.

A Közalapítvány fenntartja magának azt a jogot, hogy a kért támogatás mértékét a pályázat áttanulmányozása és a helyszíni vizsgálat eredményeképpen módosítsa.

Az e célból készített űrlap kitöltésével pályázhat minden olyan Magyarországon bejegyzett jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, aki, vagy amely:

- több éves (minimum: 3 éves) vállalkozói tevékenységét éves mérleggel és adóbevallással tudja igazolni,
- a pályázatban kért visszatérítendő kamatmentes támogatás 20 %-át kitevő saját erővel (nem csak készpénzzel) rendelkezik, vagy egyéb forrásból (Munkaügyi Központ, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, gazdahitelprogram, FVM-támogatás, Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Területfejlesztési Tanács stb.) származó támogatást nyert,
- a pályázathoz olyan üzleti tervet tud bemutatni, amely hitelt érdemlően tájékoztat a tervezett fejlesztés megalapozottságáról, az elérhető gazdasági eredményről és a futamidő alatti visszafizetés biztonságáról,
- az igényelt támogatás összegének értékében megfelelő fedezetet tud biztosítani (csak tehermentes ingatlant lehet

fedezetként felajánlani, melyet 30 napnál nem régebbi, eredeti tulajdoni lap másolattal kell igazolni), az ingatlanról hivatalos értékbecslést kell küldeni,
- vállalja, hogy a támogatás visszafizetéséig együttműködik a Közalapítvánnyal, továbbá, hogy a Közalapítvány által megbízott személynek betekintést enged a vállalkozás működésébe és a kért információkat legkésőbb 15 napon belül megadja.

A kapott visszatérítendő kamatmentes támogatást a támogatási szerződés megkötésétől számított, maximum 1 év türelmi idő után, maximum 5 év alatt kell – a támogatási szerződésben szabályozott feltételek és futamidő szerint – a támogatottnak visszatéríteni. A Közalapítvány a pályázó vállalkozásokat a döntés meghozatala előtt a helyszínen is megvizsgálja.

Nem részesülnek támogatásban azok a pályázók:

- akinek – beleértve a közös háztartásban élő családtagot is-, vagy amelynek a Közalapítvánnyal szemben tartozása van,
- aki, vagy amely társaság tulajdonosa, vagy vezetője a Közalapítvány Kuratóriumának, felügyelő Bizottságának a tagja, vagy a Közalapítvány Irodájának a munkatársa, illetve azok közeli hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv szerint),
- akinek, vagy amelynek köztartozása van,
- aki, vagy amely ellen csődeljárás, felszámolási eljárás, vagy büntetőeljárás folyik,
- akinek, vagy amelynek a pályázata sertéstartásra irányul.

A pályázat benyújtási határideje: 2003. március 31.

A pályázatokat postán, két példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag csak a Közalapítvány által készített pályázati űrlapon lehet, amely a Közalapítványnál 2003. február 6. után személyesen, telefonon, vagy felbélyegzett válaszboríték ellenében beszerezhető. Kérjük, a borítékra írják rá: „kísérleti vállalkozói pályázat". Hiányos pályázat esetén – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség. A benyújtási, illetve az iroda hiánypótlási felszólításában megjelölt határidőt követően még mindig hiányos pályázatokkal a Közalapítvány tovább nem foglalkozik. **A benyújtott pályázatok elbírálására legkésőbb 2003. június 30. napjáig kerül sor.**

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet „Közéleti díj" odaítélésére.

A díjat olyan cigány és nem cigány személyeknek, közösségeknek, helyi szervezeteknek és intézményeknek ítéli oda tevékenységük elismeréseként a Kuratórium, akik munkájukkal, tevékenységükkel saját közösségükben a legtöbbet tették a többség és a kisebbség együttélésének javításáért, egymás jobb megismeréséért, a cigány emberek társadalmi integrációja érdekében.

A Kuratórium négy személy és egy szervezet vagy közösség, illetőleg intézmény számára ítéli meg a díjat. (A négy magánszemély részére adományozandó díjból a Kuratórium eggyel a díj céljainak leginkább megfelelő polgármestert jutalmaz.)

Javaslatot tehetnek a díjazottak személyére közösségek, szervezetek **2003. március 15-ig.**

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a jelölt pályázati céllal összefüggő tevékenységét bemutató ismertetőt,
- a jelölt elérhetőségét biztosító adatait,
- az ajánló elérhetőségét biztosító adatait.

A díjjal magánszemélyt bruttó 100.000 Ft, szervezet, közösség, illetőleg intézményt 200.000 Ft. támogatásban részesít a Közalapítvány.

A határidőn túl és a hiányosan érkezett pályázatokat a Közalapítvány nem őrzi meg és nem küldi vissza, azokról értesítést nem küld. A Kuratórium döntését 2003. április 30-ig hozza meg.

A javaslatot – formanyomtatvány nélkül – lehet benyújtani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány címére (1091 Budapest, Üllői út 47–49.) 1 példányban.

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma pályázatot hirdet a magyarországi cigányság helyi, regionális és országos, 2003. január 1-jétől december 31-ig megvalósítandó kulturális kezdeményezéseinek résztámogatására. Előnyben részesülnek azok a művelődési házak, intézmények, amelyek programjaikkal a többségi és kisebbségi társadalom kölcsönös megismerését, békés együttélését, a cigányság integrációját kívánják segíteni. (A pályázat kódja: NEKF 2003/3)

A pályázat célja:

- a hazai cigány kisebbség nyelvének, hagyományainak és kultúrájának ápolása

Pályázhatnak:

- oktatási intézmények (óvoda, iskola, ÁMK) és könyvtárak
- önkormányzatok és a cigány kisebbség önkormányzatai
- civil és társadalmi szervezetek

A pályázatok 2 példányban, pályázati űrlapon és a pályázó által csatolt mellékleten (2 példány) nyújthatók be, amely tartalmazza:

- a kulturális rendezvény tervezett programját, időpontját, helyszínét,
- a résztvevők tervezett létszámát, összetételét,
- a korábbi hasonló rendezvények rövid ismertetését (amennyiben voltak ilyenek),
- a rendezvény főszervezője (a pályázati megbízott) megnevezését,
- a program tételes költségvetését a források megjelölésével,
- a kért támogatás összegét és pontos

tárgyát (a teljes összeg azon részterületeinek a megnevezését, amelyre a minisztériumi támogatást kéri).

A pályázat benyújtási határideje (a postabélyegző végső dátuma): 2003. március 14.

Magánszemélyek pályázatát, továbbá a határidőn túl vagy hiányosan beadott pályázatokat a kuratórium nem értékeli! Azok a szervezetek, intézmények, amelyek a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya előző évi pályázataiban megadott határidőre nem számoltak el, kizárják magukat mostani pályázatunkból.

A pályázati űrlap a minisztérium Ügyfélszolgálati Irodájától szerezhető be (1077 Budapest, Wesselényi út. 20-22. fsz. telefonszám: 484-7102). A pályázati kiírás és űrlap a minisztérium honlapjáról (www. nkom. hu) is letölthető. Felvilágosítás telefonon a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztályától a 484-7394 és a 484-71000/6842 vagy 6843-as számon kérhető.

A pályázatok kizárólag postai úton, az alábbi címre küldhetők be:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Pályázati Igazgatóság 1410 Budapest, Pf: 219

A borítékra írják rá: Cigány kulturális pályázat

Görgey Gábor
a nemzeti kulturális örökség minisztere

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma pályázatot hirdet általános és középiskolás korú, a cigány kisebbséghez tartozó gyermekek részére szervezett, 2003. évi népismereti, életmód, anyanyelvi, kézműves és olvasótáborok, valamint kirándulások (amennyiben a pályázati célt valósítják meg) résztámogatására. Előnyben részesül a pályázó szervezet, ha a kisebbségi program szerinti oktatási intézménnyel közösen nyújtja be pályázatát (A pályázat kódja: NEKF 2003/4)

Pályázható összeg: 80- 150.000,-Ft.

A tábor költségeinek felével (egyéb pályázati és/vagy saját forrásból) a pályázónak rendelkeznie kell.

A pályázat célja: a hazai cigány kisebbség nyelvének, hagyományainak és kulturájának ápolása

Pályázhatnak:

- oktatási intézmények (óvoda, iskola, ÁMK)
- a cigány kisebbség önkormányzatai
- civil és társadalmi szervezetek

A pályázatok 2 példányban, pályázati űrlapon és a pályázó által csatolt mellékleten (2 példány) nyújthatók be, amely tartalmazza:

- a tábor tervezett programját, időpontját, helyszínét
- a résztvevők tervezett létszámát, összetételét
- a korábbi hasonló programok rövid ismertetését (amennyiben voltak ilyenek)
- a program főszervezője (a pályázati megbízott) megnevezését
- a program tételes költségvetését a források megjelölésével, mely tartalmazza a szállás, étkezés, utazás költségeit
- a kért támogatás összegét és pontos tárgyát (a teljes összeg azon részterületének a megnevezését, amelyre a minisztériumi támogatást kéri)

A pályázat benyújtási határideje (a postabélyegző végső dátuma): 2003. március 14.

Magánszemélyek pályázatát, továbbá a határidőn túl vagy hiányosan badott pályázatokat a kuratórium nem értékeli! Azok a szervezetek, intézmények, amelyek a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya előző évi pályázataiban megadott határidőre nem számoltak el, kizárják magukat mostani pályázatunkból.

A pályázati űrlap a minisztérium Ügyfélszolgálati Irodájától szerezhető be (1077 Budapest, Wesselényi út. 20-22. fsz. telefonszám: 484-7102). A pályázati kiírás és űrlap a minisztérium honlapjáról (www.nkom.hu.) is letölthető. Felvilágosítás telefonon a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya munkatársaitól a 06-1-484-7394 és a 484-7100/6842 vagy 6843-as számon kérhető.

A pályázatok kizárólag postai úton, az alábbi címre küldhetők be:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Pályázati Igazgatóság

1410 Budapest Pf:219

A borítékra írják rá: Cigány hagyományőrző tábor pályázat

Görgey Gábor
a nemzeti kulturális örökség minisztere

HELYREIGAZÍTÁS

A 2003. januári lapszámunkban a „Luca-napi előkarácsony a Gyömrői úton" című cikkünk végén a rendezvény támogatói között tévesen jelent meg, hogy az ORFK is támogatta az eseményt. Helyesen: a BRFK nyújtott támogatást, valamint a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, amit Szabó Jenő ezredes, a kapitányság helyettes vezetője képviselt.

Meseíró pályázat

A herceg fia és a szegény lány

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl volt egy vén herceg, akinek volt egy fia. A herceg mindig ütötte-verte a fiát. Egyszer elhatározta a fiú, hogy elmegy munkát keresni. Mondta az apja, jól van fiam, menj. Elment, de eszébe jutott, hogy nem hozott enni és innivalót magával. Miközben ment mendegélt, találkozott szegény emberekkel. Gondolta, hogy segíthetne rajtuk, de nem tudott. Egyszer meglátott egy házat, amire az volt írva, hogy munkásokat keresünk. Bement a házba. Megkérdezte az ember:

– Mit akarsz fiam?

– Ha jól látom munkást keresnek.

– Igen. Akarsz az lenni?

– Igen.

– Akkor hozzá is foghatsz a munkához.

– Mi a munka?

– Szállítani kell Budára a lisztet. Mindjárt jön a kocsi.

Jött is a kocsi, beszállt és vitte a lisztet. Odaértek Budára. Miközben vitte a lisztet a malomba, meglátott egy szép, szegény lányt. Mikor kijött, még ott volt a lány. Odament hozzá beszélgetni. Mikor vitte a lisztet mindig látta a lányt. Beleszerettek egymásba. Egyszer elhatározta a fiú, hogy bemutatja az apjának a lányt. Elindultak hazafele. Bementek a házba. Az apja csodálkozott, hogy a fia egy rongyos lányt hozott haza.

– Apa el akarom venni ezt a lányt feleségül.

– Elveheted, ha ebből a házból elmentek.

– Jó elmegyünk – mondta a fiú.

Elmentek és nem ettek semmit és a herceg fia is szegény lett. Úgy hívták őket, hogy a város szegény párosa.

Gyöngyösi Alexandra
Karcag,
Zádor Úti Általános Iskola

A két próba

Egyszer, mikor még a boszorkányok éltek, abban az időben élt Sári, a boszorkány. Annak volt három fia. A vénséges vén boszi haldoklott. Odahívta a fiait a halálos ágyához, Jancsit, Sándort, és a legkisebbiket, Tomit. Ekkor azt mondta nekik: – Menjetek fiaim, próbáljatok szerencsét! Utána pedig intett, hogy vigyék ki őket. Elsőként elindult szerencsét próbálni a legnagyobbik, Jancsi. Ment, mendegélt, míg el nem ért a sárkányok völgyébe. Épp, hogy kiejtette, hogy hol van, megjelentek a sárkányok.

– Mit keresel itt, hol még a madár se jár?

– Szerencsét próbálni hős uraság.

– Na jó, átengedünk, ha megküzdesz valamelyikünkkel.

Mit tehetett volna a fiú, hát beleegyezett. Csellel és ésszel le is győzte a vöröst. Ment tovább. De sajnos megbukott a második próbán. A középső is nekiindult az útnak, de sajnos ő is ugyanarra a sorsra jutott, mint az első, az oroszlánokkal kellett élnie. Tomi is nekivágott. Legyőzte a sárkányokat, az oroszlánokat, és átjutott a tűzön is. Mikor ezeket legyőzte eljutott Csodaországba.

– Hű de csodálatos!

Megszólalt egy öreg: – Ugye nagyon szép?

– Maga kicsoda? – Kérdezte a fiú.

– Ez nem lényeges, de vigyázz, itt nem minden arany, ami fénylik, vigyázz, ne higgy senki idegennek!

– De hiszen miért? Itt minden olyan csodás.

– Majd meglátod, és ezzel el is tűnt a vénség.

Elment a királyhoz szerencsét próbálni. El is ment, de csak nagy nehezen fogadták. Mikor elmesélte a történetét, ekkor így szólt a király:

– Próbákat kell kiállnod.

– Állok elébe.

– Látod azt az üveghegyet?

– Igen.

– Menj oda, és hozd el a legszebb igazgyöngyöt!

Ment, ment nagy kínok között, mire meglátta a világ legszebb igazgyöngyét, és elvitte a királynak.

– Na jó, ez volt a könnyebb.

– Most jöjjön a legnehezebb!

– A krokodilok között van a koronám, vedd ki, és hozd ide hozzám!

Egy-két karcolással megúszta és odaadta a királynak. Erre azt felelte a király:

– Neked adom a lányomat, és a fele királyságomat.

Hetedhét országra szóló esküvőt rendeztek. Minden jó, ha a vége jó.

Kanálos Nikoletta
5. a osztály
5052 Újszász, Kiss Ernő út 30.

FEJTÖRŐK

Szervusztok Gyerekek!

Szeretettel köszöntelek benneteket a hóval borított, hideg napokon. „Bárcsak már tavasz lenne!" – erre még várni kell egy picit!

A rejtvényben néhány téli játékot lelhettek fel a nagy hóesésben, ha a betűket helyesen rakjátok össze.

S Z
Z Á
Ó K
S
N Á

S S
L
E Í
É

Á O
Ó S
Ó L
G
Y H
Z

A farsangi bálokat mindenki nagyon várja februárban. Ezeken a mulatságokon a cigányok szívesen járják a hagyományos táncokat. *Nézzük, milyen táncok ezek? A középső függőleges sorok megadják a megfejtést!*

üreges vas ⇨ | | |
beszédünk része ⇨ | | |
labda a kapuban ⇨ | | |
növényt nemesít ⇨ | | |
betegség más néven ⇨ | | |

kezdetleges halfaj ⇨ | | |
ruhát tisztít ⇨ | | |
„és a többi" három első betűje ⇨ | | |
hajít ⇨ | | |
keleti fiúnév becézve ⇨ | | |
több szótoldalék ⇨ | | |

A történelem folyamán a cigányság életmódjával több király, uralkodó foglalkozott. *Ha a kihagyott mássalhangzókat pótoljátok, megkapjátok a kérdéses uralkodókat!*

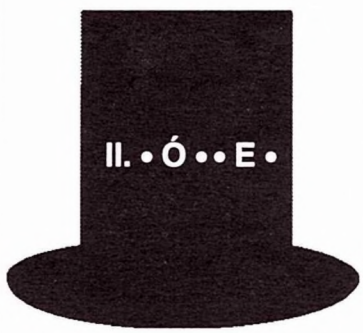

A folklór zene, a dal a cigányság egyik legnagyobb értéke. Érzelmeik, vágyaik jelennek meg ezekben a dalokban. Témájuk szerint igen sok félét ismerünk. Nézzünk meg néhányat! Induljatok el a csigavonal közepétől!

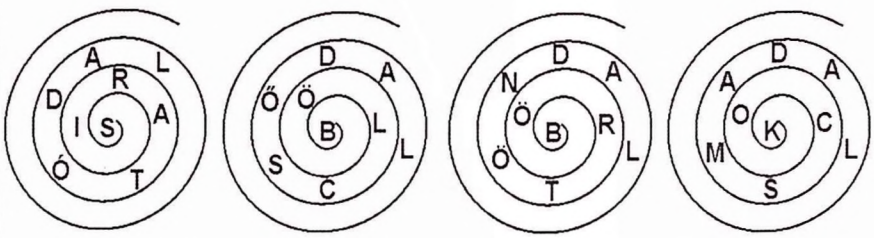

A rejtvényekhez jó szórakozást, kíván a: Szerkesztőség **Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné**

L. D. Horoszkóp 2003. március

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Ne felejtse el, hogy márciusban is sokkal egészségesebb, ha nyugodt és hűvös marad, mintha lassan forr belül a féktelen indulattól. Hűvösnek maradni egy szokás, amit meg lehet tanulni. Ez az ára annak, hogy sikeresebb legyen, mint azelőtt...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – Önt a Vénusz irányítja, ami a szerelem és a szépség istennője. Ön szelíd, nyugodt, hűvös és higgadt. Nem veszíti el a fejét egyhamar. Valójában napról-napra hihetetlen mennyiségű bosszúságot tud lenyelni. De hónap közepén robbanni fog, és környezetére szakad az ég... Nem baj! Engedje ki a gőzt néha!

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Ez egy átmeneti időszak, amikor a dolgok elkezdenek sokkal jobban látszani a szerelmi életében, de még ne számoljon semmi kedvező változással. Valami értéktárgyat elveszít, vagy egyszerűen meglopják...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – Az ön jegyét az érzelmes Hold uralja, ennek köszönhetőek természete hullámhegyei és – völgyei. Időnként hihetetlen módon nyugodt tud maradni, máskor viszont a legcsekélyebb provokáció miatt hirtelen kirobban. Így lesz ez a hónap elején is, de végül humorral fogja feloldani a feszültséget...

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – A Nap befolyásának köszönhetően ön rendkívül büszke és nagy az önuralma. Ebben a hónapban megalázzák és pletykák főszereplője lesz. Valamit elveszít, és valamit találni fog. Miért nem tudja elfogadni, hogy van önnél jobb is?

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Minden bizonnyal sok új ismerőst szerez, de legtöbbjük túl hétköznapinak és unalmasnak fogja önt találni. Csak várjon, jönnek még szép idők!

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Szerencsésen állnak a bolygók a mérlegek számára, ami rendkívül megnöveli vonzerejüket, ebben a hónapban. Most vagy soha! Csapjon le kiszemelt áldozatára. Ha nem tudja ebben a hónapban meghódítani, inkább felejtse el örökre! Idősebb női családtagja titkolja betegségét. Ne hagyja magára, mert nagy szüksége van önre...

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – A múlt hónapi események folytatódnak és egyre szorosabb barátságba kerül újdonsült ismerősével. Nagyon boldognak érzi magát, de miután túl sokat csalódott már, ezért nagyon óvatos lesz, pedig ebben a Bika jegyűben megbízhatna, mert ő a szilárdság és a hűség maga! Egy titkot megtartott. Jól tette!

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – A hónap első felében kommunikációs problémák léphetnek föl, de hamarosan visszazökken a régi kerékvágásba. Egy hajdani baráttal való találkozás régi érzelmeket kavar fel.

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Elsősorban önmagával van elfoglalva ebben a hónapban. Bezárkózik saját világába, ez egy bizonyos pontig nagyon jó dolog, élénk lelki életet élhet. Hangolódjon rá azokra az emberekre, akiket érdekesnek talál, meglátja milyen érdekes üzeneteket, kap. Váratlan látogatókat kaphat és elképesztő információkat, amiket még nem szabad felhasználnia. Egy könyv várja az üzletben hónapok óta. Csukott szemmel nyúljon érte és vegye meg... Ámulni fog!

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – Kapcsolataiban gyűlöli a csapdát, kelepcét, a hátsó szándékot. Soha nem hárítja másra a hibát. Ha megharagszik, akkor egyszerűen hátat fordít és nem foglalkozik önhöz méltatlan emberekkel vagy dolgokkal. A vízöntő jegy egyik „ura" hagyományosan a Szaturnusz, mely a kitartást, a stabilitást és egy kis érzelmi visszafogottságot ad. A másik születésuralkodója az Uránusz, ami viszont a függetlenségre való törekvését, az új eszmék elfogadását, és az ezért való kiállást adja. Márciusban lázadónak bélyegzik. Nem ok nélkül?

HALAK (II. 20.–III. 20.) – A magánügyei foglalkoztatják a hónap során. Rengeteg családi esemény (például az ön születésnapja) várható ebben az időszakban, és ön csaknem mindennap részt vesz valamilyen eseményben. Szüksége van azonban arra, hogy egy kicsit egyedül legyen néha, annak érdekében, hogy az eseményeket feldolgozhassa. Már régóta tartó érzelmi problémákat most végre megoldhat. Most tartja a kapcsolatot a legbensőbb vágyaival és azon dolgozik, hogy megvalósítsa őket. A múltból felbukkanó volt szerelmekkel nem érdemes semmit sem kezdeni. Forduljon a jelen történései, szerelmet ígérő pillanatai felé.

a cigány kisebbségi önkormányzatokhoz a roma irodalom segítéséről és kiskönyvtáraink támogatásáról.

1./ A nemzeti és etnikai kisebbségi (1993/77-es) törvényben a kulturális autonómiát, mint jogot biztosítja a roma társadalom részére, melyet önkormányzatai, kulturális, közoktatási, közművelődési intézményei (iskolák, könyvtárak, klubok, roma közösségi házak, együttesek stb.) által él meg és érvényesít.

2./ Ehhez biztosít törvényes alapot a 140/1997 évi könyvtári törvény, mely 1999 I. 1-én lépett hatályba, amely előírja, hogy a már említett oktatási, közművelődési intézményekben (iskola, könyvtár stb.) létre kell hozni a (kisebbségi) cigány irodalmi kiskönyvtárakat. Ez elsősorban a helyi önkormányzatok kötelező feladata!

3./ A cigány önkormányzatok érdeke, hogy a felnövekvő nemzedéket, elsősorban az iskolai oktatásban résztvevő fiatalokat hozzásegítsük a roma irodalom megismeréséhez, minden olyan alkotáshoz, amely a cigány kultúra írásos emlékeit, értékeit képezi.

4./ A roma irodalom az elmúlt évek során, bizonyos mellőzöttsége, kiadási gondokkal való küzdelem ellenére is eljutott a hazai közoktatási értékrend színvonalára. A magyar iskolai oktatásban kötelező tantárgy, és érettségi tétel lett a Cigány népismeret.

Ezek között szerepel: A cigányság eredete, vándorlásai. **Bari Károly:** A lyukasztó eredete című novellája. A magyarországi cigányság élete a XIX. században, **Lakatos Menyhért:** Szegény Péter novellájának elemzése. A cigányság a XX. század második felének Magyarországán. **Farkas Kálmán:** Korona nélkül című kötetének bemutatása és ebből a Sallangos önkormányzatok című esszé értelmezése. A magyarországi cigányság hagyománya, szokás- és hiedelemvilága. **Osztojkán Béla:** Átyin Jóskának nincs, aki megfizessen című regénye. A cigány zene felosztása, hangszereik, stílusjegyek, ismert képviselőik, **Rostás Farkas György:** Testamentum című versének elemzése. A balladai műfaj megjelenése a cigány irodalomban. **Choli-Daróczi József:** Manula kőműves című balladájának elemzése.

5./ Az említett művek és szerzők csupán a roma irodalom értékjelei. Sok roma író, költő műve főleg terjesztők hiánya miatt nem jut el a közoktatási intézményekbe, elsősorban az iskolákba, amelyek alapjait képezhetnék a törvényben előírt és megkövetelt cigány kiskönyvtárak megalapozásának.

6./ Elsősorban nekünk (roma önkormányzatoknak, civil szervezeteknek, oktatási, művelődési intézményeinknek stb.) a feladatunk, hogy segítsük és támogassuk az iskolákban stb. a cigány kiskönyvtárak megalapítását, a roma irodalom terjesztését. Ezért

KEZDEMÉNYEZZÜK

1./ A cigány önkormányzatok a 2003. évi költségvetésükből 10.000 azaz tízezer forintot fordítsanak roma irodalmi művek (verses kötetek, regények, esszék stb.) vásárlására, s ezt ajánljuk fel a településeiken működő iskoláknak a cigány könyvtár céljaira.

2./ A roma irodalmi művek beszerzésével kapcsolatban felvilágosítást ad: A Magyar Művelődési Intézet Roma Kultúra Osztálya **Dr. Bódi Zsuzsanna** osztályvezető. Cím: 1011 Budapest, Corvin tér 8. Telefon: 06-13/556-561. „Oktatási és Továbbképzési Központ" Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka út 3. Telefon: 06-56/513-952. A Lungo Drom Roma Lap főszerkesztője: **Paksi Éva.** Az Oktatási Alapítvány által kiadott művek a fenti címen megrendelhetők. Az új könyveket rendszeresen és folyamatosan közlik a Lungo Drom roma lapban.

3./ A legjobb eredményt elérő, cigány önkormányzatok, iskolák és civil szervezetek között húsz kötetből álló roma kiskönyvtárat sorsolunk ki azok közül a könyvek közül, amelyek az Oktatási Alapítvány kiadásában jelentek meg. A sorsolási határidő: **2003. december.**

Bízunk abban, hogy kezdeményezésünk sikerrel jár, s az országban mind több cigány önkormányzat, iskola, klub, könyvtár, önkormányzat, Lungo Drom és más cigány civil szervezet csatlakozik felhívásunkhoz, s ezáltal mind több iskolában alakulhat meg a cigány irodalom kiskönyvtára.

Nyíregyháza, 2002. november

Farkas Kálmán
író-újságíró, CKÖ képviselő

Balogh Artúr
Nyíregyháza megyei jogú város CKÖ elnöke

Farkas Tibor
OCÖ alelnök, megyei cigány önkormányzati szövetség elnöke

Megdobban a roma szív

Ukrajnába kéne menni

Sokan még jól emlékszünk milyen volt gyermekkorunkban télvíz idején, amikor nem volt mindnyájunknak cipője. Olyan is volt, hogy összeverekedtünk egy szelet kenyéren. Tudtuk, mi az a szegénység. Még a dögkútra is kijártak a szüleink.

Ma már teljesen más világ van. Gyermekeinknek megvan minden ruhájuk. Annyit ehetünk, hogy talán néha már túlzásba is esünk. TV, mobiltelefon, hifitorony sok roma családban van. De így is sok problémánk van. Magas a fűtés számla. Nagyon magas az adó. Elképesztően megdrágultak a gyógyszerek... Sokat panaszkodunk.

Egyik vasárnap délutáni házi istentiszteletünkön meglátogatott minket egy roma fiatal barátunk, aki nem rég költözött ki Ukrajnába, ahol roma hívő gyülekezetekben segítkezik, munkálkodik.

Beszámolója alatt együtt sírtunk a gyermekeinkkel. Videofelvételeket is láttunk arról, hogy hogyan nyomorognak roma emberek Ukrajnában. Hihetetlen, hogy a határunktól néhány kilométerrel testvéreink, milyen szegénységben kell szenvedjenek.

A munkanélküliség és a megélhetés tragikus. Kb. 4000 forint egyhavi fizetés. Ugyanakkor a kenyér 150 forint, mint itt nálunk. A korrupció még szörnyűbbé teszi a helyzetet. Ha nincs pénzed, akkor hiába mész bíróságra, vagy a kórházba. Nem foglalkoznak veled.

Vannak, akik úgy próbálnak meg pénzhez jutni, hogy eladják saját gyermeküket. Úgy hallottuk, most egy havi fizetésért lehet venni egy gyereket. Sok gyereket a maffia vásárol meg, hogy megcsonkítsa őket. Aztán irány Moszkva, ahol koldulniuk kell egy életen át, ami lehet, hogy így nem lesz túl hosszú.

Láttunk gyermeket és családokat, akik a szeméttelepen laknak. Egy 3 éves kisfiúnak senkije és semmilye se volt a kabátján és a cipőjén kívül. Még neve sem volt, mert senki nem adott neki. Sírtunk.

Teljesen egyértelmű lett, hogy valamit tennünk kell. Elhatároztuk, hogy még most a télen elmegyünk Ukrajnába, hogy adományokat és a szeretetünket elvigyük. Mivel így télidőben nekünk sincs sok pénzünk, Istenhez fordultunk segítségért, hogy ami még hiányzik, azt pótolja ki. Örömmel van tele a szívünk, hogy lassan meg van minden, amire szükség lesz.

Tudjuk, hogy csak egy csepp vagyunk a tengerben, és hogy 50 ember nem tudja megoldani az Ukrajnai helyzetet. Mégis hisszük, hogy van értelme szeretni és megkönyörülni embereken.

Lehet, hogy neked is megdobbant a szíved és szeretnél többet hallani erről. Szívesen küldünk bővebb beszámolót is. Ha aktívan szeretnél te is egy csepp lenni a tengerben, akkor szívesen eljuttatjuk adományaidat Ukrajnába.

A zsámboki Kisebbségi Önkormányzat és a Zsámboki Evangéliumi Gyülekezet.

Információ: tel: 06-28/462-964

Fotó: Nyári Gyula